

Högskolan
Kristianstad

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044 250 30 00
www.hkr.se

**Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Förskollärarexamen
HT 2020
Fakulteten för lärarutbildning**

Barnkonventionens betydelse i förskolan

- En kvalitativ studie om
barnkonventionens inkorporering i
relation till *barnets bästa*

Mathilda Munding och Emelie Nilsson

Författare

Mathilda Munding och Emelie Nilsson

Titel

Barnkonventionens betydelse i förskolan – En kvalitativ studie om barnkonventionens inkorporering i relation till *barnets bästa*

Engelsk titel

The importance of the Convention on the Rights of the Child in pre-school – A qualitative study on the incorporation of the convention on the Rights of the Child in relation to *the best interests of the child*

Handledare

Ann Steen

Bedömande lärare

Lena Bäckström

Sammanfattning

1 januari 2020 inkorporerades konventionen om barnets rättigheter till svensk lag. När arbetet med studien startade fanns det ingen forskning kring hur förskolans verksamhet påverkats av inkorporeringen, vilket väckte en nyfikenhet hos oss. Syftet med studien blev således att undersöka hur verksamma förskollärare resonerade kring arbetet med barnkonventionen, med en fördjupning i en av konventionens artiklar gällande barnets bästa (artikel 3). Empirin samlades in genom en kvalitativ insamlingsmetod där fyra semistrukturerade intervjuer och en skriftlig intervju genomfördes med fem förskollärare. Studien utgick från förskollärares resonemang och upplevelser kring arbetet med barnkonventionen. Empirin analyserades utifrån ett barndomssociologiskt perspektiv med fokus på begreppen: det kompetenta barnet, barnet som being och becoming samt barnperspektiv och barns perspektiv. Resultatet visade att förskollärarna redan arbetade med barnkonventionen sedan flera år tillbaka men att det i samband med inkorporeringen bidrog till en ökad diskussion. Därutöver visade resultatet även att förskollärarnas grundläggande målsättning alltid var att utgå från barns bästa, men att det hamnar i konflikt med faktorer som de kan- och inte kan påverka. Förskollärarna gav uttryck för att barnkonventionens inkorporering var välkommen genom att den bidragit till ett ökat fokus för barns bästa, vilket stämmer överens med förskolans läroplan.

Ämnesord

Barnkonventionen, Barnets bästa, Förskola, Barndomssociologi, Det kompetenta barnet.

Förord

Vi vill med denna uppsats rikta ett stort tack till de förskollärare som deltagit i vår studie och därmed gjort den möjlig. Tack för era kloka ord och åsikter som inte bara bidragit med värdefulla insikter till studien, utan även skapat intressanta diskussioner hos oss studenter. Vi vill även tacka vår handledare Ann Sten som hjälpt oss, kommit med värdefull kritik och uppmuntrat oss under tidens gång, utan dig hade det inte blivit så här bra.

Vi vill även tacka varandra för ett bra samarbete och att vi vågade lämna våra tidigare ambitioner och trots allt skriva uppsatsen tillsammans. Tillsammans har vi kompletterat och peppat varandra. Våra pauser har innehållit såväl pingis som bilåkande samt många Coca-Cola och Pepsi, för trots ett bra samarbete tycker vi fortfarande olika angående colasmak.

Avslutningsvis vill vi citera en av studiens förskollärare. Hon satte ord på vår förhoppning om vad barnkonventionen ska komma att betyda för alla de barn som växer upp idag och i framtiden.

Kerstin: Barnkonventionen ger en liten tyngd tycker jag till att
det ska bli så bra som möjligt faktiskt för barnen.

November 2020

Stort tack// Mathilda och Emelie

Innehåll

1. Inledning	6
1.1 Bakgrund	6
1.1.1 Barnkonventionen internationellt – blir det bättre för att det blir lag?.....	8
1.2 Syfte och forskningsfrågor	9
1.3 Begreppsdefinitioner	10
2. Litteraturgenomgång.....	12
2.1 Barnsynens historiska framväxt.....	12
2.2 Det kompetenta barnet.....	14
2.2.1 Barnet som Being och Becoming	14
2.2.2 Barnperspektiv och barns perspektiv.....	15
2.3 Makten över barnets bästa	16
2.4 Teoretiskt perspektiv	17
2.4.1 Barndomssociologi	17
3. Metod och bearbetning	19
3.1 Metodval.....	19
3.2 Urval	20
3.3 Intervjuer	21
3.3.1 Pilotintervju	22
3.4 Genomförande	22
3.5 Analys och bearbetning av empiri	23
3.6 Etiska aspekter	25
3.7 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet	25
3.8 Metodkritik	26
4. Resultat och Analys	28
4.1 Barnkonventionens inkorporering	28
4.1.1 Barnkonventionen är inget nytt	28

4.1.2	Ökad diskussion i förskolan	30
4.1.3	Förstärkning.....	31
4.2	Barnets bästa går inte alltid att påverka.....	32
4.2.1	Ekonomiska och politiska aspekter	32
4.2.2	Barnrättsperspektiv	34
4.3	Konflikter i uppdraget kring barnets bästa	35
4.3.1	Kollegor emellan	35
4.3.2	Vårdnadshavare tycker annorlunda	37
4.4	En förstärkning av barnets position	38
4.5	Sammanfattande analys av resultat.....	40
5.	Diskussion och reflektion	42
5.1	Barnkonventionen är inget nytt, men har ändå skapat en skillnad i förskolan	42
5.2	Förskolan försöker men kan inte påverka allt	44
5.3	Barnets bästa värderas utifrån olika åsikter	45
5.4	Ett barn i tiden	46
5.5	Avslutande reflektion	48
	Referenser.....	49
	Bilagor.....	52
	Bilaga 1: Missivbrev med samtyckesblankett	52
	Bilaga 2: Intervjufrågor	54

1. Inledning

1989 skrevs FN:s konvention om barnets rättigheter (Utrikesdepartementet, 1990) för att på så sätt stärka barns roll i samhället, vilket inneburit att samhället sakta förändrat synen på barn sedan dess. 1 januari 2020 inkorporerades konventionen om barnets rättigheter (Utrikesdepartementet, 1990) till svensk lag, vilket skapade en nyfikenhet hos oss forskare om hur förskollärare upplevt att arbetet påverkats av detta. Efter barnkonventionens inkorporering i Sverige finns det ännu inga studier kring ämnet. Dock presenterade Quennerstedt (2019a) en studie som belyser barnkonventionen i förskola och skola. Studien visar hur barnkonventionen presenteras i läroplanerna, men att lärare ofta känner sig osäkra på hur de ska förhålla sig till och undervisa i ämnet. Quennerstedt (2019b) belyser att många lärare lämnas ensamma i att forma lärandet, framförallt i förskolan. Det kan därför bli problematiskt att förstå hur artiklarna ska tolkas gentemot barnen i förskolan. Då forskning fortfarande saknas i ämnet finns det dessutom en viktig kunskapslucka att fylla inför framtiden.

Tillsammans med såväl kollegor som hem ska barn få möta de bästa förutsättningarna, där alla beslut ska tas med barns bästa i åtanke. Hur vuxna bemöter och ser på barn, präglar inte bara tiden vi lever i, utan även vilka erfarenheter och förutfattade meningar den vuxne besitter (Halldén, 2007a). Hur vuxna bemöter barn kan därför få en betydelse för hur barns bästa kan tillgodoses i förskolans kontext. Arbetet i förskolan är både utmanande och mångfacetterat och förskollärare är de som ansvarar för den pedagogiska undervisningen (Skolverket, 2018). En tyngd har nu lagts vid beaktandet av barns rättigheter och vi vill därför med studien undersöka hur verksamma förskollärare resonerar kring arbetet med barnkonventionen i förskolan. Förhoppningen med studien är att bidra med vilken betydelse inkorporeringen fått för förskolan enligt förskollärare, men även att den kan inspirera till insikter om att lagen är till för att göra det bättre för barn nu och i framtiden.

1.1 Bakgrund

1979 började arbetet med att ta fram en konvention vars syfte var att stärka barns rättigheter i världen (Ekman, 2020). Barnkonventionen tar sin start då konventionen blev

framröstad av FN:s generalförsamling 1989. Dokumentet var tänkt att ena världen i frågor kring barns rättigheter. Fram till idag har 196 av FN:s stater ratificerat konventionen, vilket är alla stater utom USA (UNICEF, 2020). År 1990 valde Sverige att ratificera konventionen vilket innebar att Sverige som land förpliktigade sig att följa konventionens artiklar. För att sätta sig in i ämnet kring barnkonventionens inkorporering och dess betydelse för förskolan, behöver hänsyn tas till att det varit en lång process att inkorporera konventionen till svensk lag (Leviner, 2018; Barnrättighetsutredningen, 2016). Ända sedan Sverige ratificerade barnkonventionen har den nationella lagstiftningen anpassats efter de artiklar som undertecknats. I relation till det har skollagen sedan 1990 präglats av barnkonventionen och anpassat paragrafer i enlighet med lagstiftningen (Skolverket, 2019). Då konventionen till sist inkorporerades i januari 2020 innebar det ytterligare ett lagstadgat styrdokument till förskolan.

Trots att barnkonventionen ratificerades av Sverige 1990 fanns det inga tydliga tecken av konventionen i förskolans första läroplan som kom 1998 (Quennerstedt, 2019b). En anledning till att läroplanen senare reviderades var det faktum att förskolans läroplan inte längre stod i linje med skolans i skrivningar kring mänskliga rättigheter (Quennerstedt, 2019b). När läroplanen reviderades i sin helhet 2018 fick därför de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen en mer given roll. I läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) går det nu tydligt läsa att barnkonventionen fått en betydande roll i den text som skrivits fram under såväl värdegrund som strävansmål. Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) tar inte endast upp barns rättigheter, utan visar även på ett förhållningssätt kring hur förskolans aktörer ska agera gentemot barn. På så vis genomsyrar barnkonventionen (Utrikesdepartementet, 1990) hela förskolans uppdrag.

Utöver läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) har förskollärare ytterligare styrdokument att utgå från i sitt uppdrag, varav lärares yrkesetiska principer (Lärarnas riksförbund, 2001; Lärarförbundet, 2001) är ett av dem. Anledningen till att lyfta principerna i studien är för att de beskriver förskollärares förhållningssätt, vilket i vår mening är viktigt när det kommer till arbetet med barnkonventionen. Lärarnas yrkesetiska principer är liksom läroplanen för förskolan genomsyrade av de artiklar barnkonventionen (Utrikesdepartementet, 1990) presenterar. Därför går det tydligt att

utläsa hur barn ska sättas i fokus, barns bästa ska tas i beaktning samt att barn ska behandlas med respekt.

1.1.1 Barnkonventionen internationellt – blir det bättre för att det blir lag?

Det har sedan barnkonventionens begynnelse funnits många förespråkare och skeptiker i området. Kritiska röster har höjts om att konventionen skulle verka som en symbol-lag, utan någon faktiskt grund till att viktiga beslut fattas (Leviner, 2018). Dessutom kan det finnas tillämpningssvårigheter eftersom texten är skriven relativt svårtolkad. Internationellt sett har några länder legat steget före Sverige när det gäller inkorporeringen, vilket skapat olika arbetssätt för olika länder.

Vamstad (2016) presenterar en jämförelsestudie där flera länder ingått, två av de länder som undersökts (Norge och Finland) har inkorporerat konventionen, medan de andra två (Danmark och Tyskland) ännu inte gjort det. I huvudsak är det de nordiska länderna som analyserats för att kunna föra realistiska paralleller till Sveriges arbete. Resultatet från studien visar att en tidig inkorporering inte automatiskt inneburit ett lyckat arbete med att stärka barns rättigheter i samhället. Finland inkorporerade barnkonventionen i anslutning till att de ratificerade konventionen 1991, vilket medfört att Finland alltid haft barnkonventionen som en del av sin lag. Trots att Finland varit tidiga i sin inkorporering visar studien (Vamstad, 2016) att detta inte är någon garanti för att arbetet med barns rättigheter utvecklas.

Trots att Norge var senare än Finland i sin inkorporering visar studien (Vamstad, 2016) att arbetet i Norge varit i framkant ända sedan de ratificerade konventionen. En inkorporering innebär därför inte alltid att arbetet utvecklas positivt. I Norge har debatten kring barnkonventionen nämligen varit som tydligast innan inkorporeringen, även om många ansett att barnkonventionen gett en ökad tyngd till det barnrättsarbete som skett i Norge under årens gång (Vamstad, 2016). Världens nationer har därför på olika sätt och i olika tidsramar ratificerat och vidare inkorporerat konventionen (Vamstad, 2016). Ytterligare en internationell studie (Lundy, Kilkelly & Byrne, 2013) visar att det är väldigt olika hur nationer arbetat med inkorporeringen vilket i studien framträder som en komplex fråga. Författarna poängterar dessutom att alla länder har olika förutsättningar

vilket innebär att framgångsfaktorerna kring inkorporeringen skiljer nationerna åt. Således innebär det att länder som ratificerat eller inkorporerat barnkonventionen gjort det utifrån vad som passar respektive nation bäst, då det inte finns någon universalmetod som passar alla nationer (Lundy, et al., 2013). Forskning visar istället att de viktigaste frågorna är *om* och *hur* nationer arbetar med konventionen (Vamstad, 2016).

1.2 Syfte och forskningsfrågor

Det övergripande syftet med studien är att undersöka vad inkorporeringen inneburit för förskolan samt hur verksamma förskollärare upplever och resonerar kring arbetet med barnkonventionen i förskolan. För att få en djupare förståelse för betydelsen i förskolan kommer studien fokusera på en av barnkonventionens artiklar:

Artikel 3

Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.
(Utrikesdepartementet, 1990)

Den valda artikeln är en av konventionens fyra grundprinciper och ska därför stå i centrum när alla andra artiklar tas i beaktning. I förskolan är det barn som är i fokus, därför faller det sig naturligt att studien tar ett avstamp i vad som gäller *barnets bästa* i förskolans kontext.

Utifrån beskrivet syfte skapades följande forskningsfrågor:

- På vilket sätt upplever förskollärare att arbetet i verksamheten påverkats efter barnkonventionens inkorporering?
- Hur resonerar förskollärare kring begreppet *barnets bästa* kopplat till artikel 3?

1.3 Begreppsdefinitioner

Följande begrepp kommer beskrivas för att lättare förstå studiens innebörd. Begreppen är beskrivna utifrån studiens relevans och referenser är hämtade från UNICEF (2018), Konventionens om barnets rättigheter (Utrikesdepartementet, 1990), Svenska Akademiens ordböcker (Svenska Akademien, 2020) samt Halldén (2007a-d).

Barn: Enligt Svenska Akademiens ordbok är barn en person som inte är vuxen. Konventionen om barnets rättigheter fastslår att barn är personer mellan 0 - 18 år. I studien kommer barn betraktas ur ålder 1 - 6 år för att på bästa sätt beskriva och problematisera förskolans kontext kopplat till barnkonventionen.

Barndom: Beskrivs som en tid i barnålder och betraktas i denna studie främst utifrån förskolans kontext och inte utifrån hemförhållanden. Detta innebär att förskolans kontext är det som kommer utgöra barndom i studien.

Barns perspektiv: Är barns egna perspektiv utifrån hur de själva upplever något. Barns perspektiv innebär att barn får göra sin röst hörd i olika frågor som rör dem. Utifrån barns svar och åsikter agerar vuxna för att göra det som är bäst för varje barn.

Barnperspektiv: Innebär att vuxna utgår från sina tankar och erfarenheter för att göra det så bra som möjligt för barn i olika frågor. Barnperspektiv är alltså ett vuxenperspektiv av barns bästa.

Konvention: Innebär en gemensam överenskommelse länder emellan. Efter att ett land godkänt och antagit en konvention är landet juridiskt bundet till att följa innehållet.

Barnkonventionen: Är FN:s konvention om barnets rättigheter och kommer i studien beskrivas som barnkonventionen, alternativt FN:s konvention om barnets rättigheter.

Inkorporering: Enligt Svenska Akademiens ordbok är inkorporering att införliva något, kopplat till studien innebär det att ett land tar en hel konvention och gör det till lag i respektive land.

Ratificering: Innebär att ett land godkänner exempelvis en konvention och därmed ålägger sig att följa konventionen enligt folkrätten och blir därmed juridiskt bundna till att följa den.

2. Litteraturgenomgång

Kapitlet som följer presenterar barnsynens historiska framväxt från mitten av 1800-talet fram till idag. Därefter kommer teoretiska begrepp relaterade till studien skrivas fram gällande *det kompetenta barnet*, barnet som *being* och *becoming* samt *barnperspektiv* och *barns perspektiv*. Utifrån barnkonventionens artikel 3 kommer dessutom perspektiv på *barnets bästa* beskrivas. Avslutningsvis följer det teoretiska perspektivet där barndomsforskning och barndomssociologi knyts samman med teoretiska begrepp, vilka tillsammans med en deduktiv ansats format den studie som genomförts. En deduktiv ansats används ofta inom samhällsvetenskaplig forskning och innebär att vi som forskare utgått från ett teoretiskt antagande genom hela processen (Fejes & Thornberg, 2015).

2.1 Barnsynens historiska framväxt

För att på bästa sätt förklara och förstå den historiska utvecklingen av dagens barnsyn, behöver kunskap kring vad barnsyn faktiskt innebär först ligga till grund. Hur synen på barn har förändrats och hur vuxna ser på och möter barn, avspeglas helt av den barnsyn vuxna har (Halldén, 2007c). Utifrån ett sådant perspektiv blir det tydligt hur historiska personer och deras synsätt fortfarande har en påverkan på den barnsyn som råder idag. I mitten på 1800-talet tar föreliggande studie sin start då Key föddes. Ellen Key levde i Sverige mellan 1849 - 1926 (Larsson, 2011). Redan 1907 skrev Key en bok som kom att heta *barnets århundrade* och kanske fick hon rätt när hon frågade sig om kommande århundrade skulle bli just barnens (Key, 1996)

Att Key var tidig i sina tankebanor är något som bara kan beskrivas i backspegeln. Hennes syn skulle framstå som modern då den innefattade en småskola för alla barn, vilket idag blivit ett faktum för majoriteten av de barn som lever i Sverige. Key (1996) kallade det framtidens skola, vilket innebar en skola som var till för att barn skulle leka och vara tillsammans i miljöer som övervakades av en vuxen. Den vuxna i fråga behövde ha en fallenhet för att hantera barn och borde dessutom inneha rätt utbildning och kompetens för uppdraget (Key, 1996). Trots att Key var tidig i sin vision var hon inte ensam om att ha inflytande från tidigt 1900-tal. Under historiens gång har det funnits flera framträdande personer som har haft en del av den utveckling som skett. Därför blir det tydligt att även

Piaget, Vygotskij och Korczak haft inflytande över den syn på barn som råder idag, trots att vissa av dem levde långt tillbaka i tiden.

Jean Piaget levde mellan 1896 - 1980 i Schweiz och under mitten av 1900-talet ökade de stadieteorier han format i popularitet. Teorierna utgick från psykologiska tester och utfördes med syfte att undersöka barns kognitiva förmågor (Halldén, 2011). Utifrån testerna kategoriserades sedan barns olika utvecklingsstadier. Piagets konstruktivistiska perspektiv innebar att man såg på barnet som ett konstruerande barn som utvecklades efter speciella stadier och med liten påverkan från yttre faktorer (Halldén, 2011), vilket stod i kontrast till den sociokulturella syn Vygotskij stod bakom. Lev S. Vygotskij föddes även han 1896 men växte upp i dåtidens Vitryssland och dog redan 1943. Hans teorier fick dock först genomslagskraft efter hans död. Den teori Vygotskij stod bakom menade istället att barn är biologiska och kulturbärare vilka påverkas och utvecklas beroende på yttre kulturella-, sociala- och kontextuella faktorer i barns omgivning (Säljö, 2011).

Trots att såväl Vygotskij som Piaget levde under samma tidsepok delade de ej samma uppfattning kring synen på barn (Halldén, 2011; Säljö, 2011). Under samma tidsepok levde den polske pedagogen Janusz Korczak (2011), som var en tidig förespråkare för barns rätt. Alltså var han precis som Key, Piaget och Vygotskij nytänkande i sin tid. Korczak (2011) menade att barn inte bara är barn utan också människor, med samma rätt till respekt som vuxna. För oss som lever i dagens samhälle är det numera en självklarhet att barn förtjänar respekt. För Korczak skulle det dock ta tid innan de resonemang han stod bakom angående barnens rätt till respekt fick genomslagskraft, vilket inte blivit uppmärksammat förrän i dagens debatt kring barnkonventionen.

I takt med att samhället förändrades under slutet av 1900-talet fick Vygotskijs syn på barn allt större inflytande och sakta växte det sociokulturella perspektivet fram (Säljö, 2011). Utifrån det sociokulturella perspektivet har ett nytt kunskapsfält öppnat sig, nämligen utvecklingspedagogiken. Utvecklingspedagogiken har en av sina grunder i det sociokulturella perspektivet som fokuserar på lärandets akt. Utvecklingspedagogiken i sin tur fokuserar istället på både lärandets akt och objekt, alltså *vad* som ska läras och *hur* (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2014). Därför är utvecklingspedagogiken idag en vanligt förekommande teori i svenska förskolor, då teorin står i linje med

läroplanens skrivningar (Skolverket, 2018). Men inte endast synen på lärandet är centralt utan teorin innebär dessutom att barn idag ses som kompetenta och fyllda med erfarenheter. Utifrån ovan nämnda perspektiv blir det därför tydligt att såväl Piagets stadier om det kognitiva tänkandet, som Vygotskijs kulturella- och kontextuella syn på barn har tillfört viktig kunskap till barndomsforskningen, vilket lett till det nya paradigmet som vuxit fram till det som nu kallas barndomssociologi (Prout & James, 1997). I relation till såväl utvecklingspedagogiken som barndomssociologin går det därmed att ana en bild av det barn som ofta beskrivs i förskolan idag, nämligen ett lärande och kompetent barn.

2.2 Det kompetenta barnet

I dagens förskola talas det om att se barn som kompetenta, vilket stämmer väl överens med såväl utvecklingspedagogiken (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2014), som barndomssociologin (Halldén, 2007a). Halldén beskriver det kompetenta barnets roll inom barndomssociologin likt "Det kompetenta barnet är nära förbundet med barndomssociologins beskrivning av barnet som being; ett individuellt barn med en förmåga till socialt aktörskap." (2007, ss. 35-36). En kompletterande syn av detta står Sommer bakom när han beskriver det kompetenta barnet likt "Om kompetenserna var färdigutvecklade mycket tidigt i barndomen skulle det ju inte finnas något utrymme för lärande, påverkan och utveckling senare i livet. När internationellt ledande forskare nu hävdar att barn är kompetenta, ska detta förstås i förhållande till vad man tidigare ansåg." (2005, s. 45). Alltså handlar inte ett kompetent barn om ett färdigt barn som redan besitter alla kunskaper och kompetenser, utan är en direkt återspeglning av den barnsyn som varit historiskt, men även den som speglar dagens samhälle. Därför kan Sommers (2005) begrepp *det relativt kompetenta barnet* ännu tydligare förklara dagens syn på barn, nämligen att barn besitter förmågor redan från födseln, samtidigt som alla människor lär och utvecklas under livets gång. Synen på barn som kompetent eller relativt kompetent kan även liknas vid en syn på barn som *beings* och *becomings*.

2.2.1 Barnet som Being och Becoming

I takt med att synen på barn förändrats genom barndomsforskningen beskriver Halldén (2007a) hur barns varande gått från ett becoming-tänk till ett tänkande kring barn som

beings. Då ett barn historiskt sett ofta betraktats som becoming går det att likna vid ett barn som passerar genom sin uppväxt för att till sist bli en vuxen individ som besitter de kunskaper och kompetenser samhället kräver. I relation till detta finns istället synen på barn likt beings, vilket innebär att barn har ett egenvärde i sin barndom (Halldén, 2007a). För att på bästa sätt beskriva synen på barn idag ur ett barndomssociologiskt perspektiv, behöver både being och becoming användas parallellt. Om synen på barn inte grundar sig i både being och becoming blir det även svårt att förstå hur den nya barndomsforskningen vuxit fram.

Idag visar nyare forskning (Halldén, 2007a) att barn besitter kunskaper redan från födseln, samtidigt som barn har mycket att lära under resten av livet. Trots att det finns en strävan efter att inte se barn som becoming är det ibland oundvikligt. Istället menar Halldén (2007a) att alla, både vuxna och barn är under ständig förändring och utveckling, vilket kan liknas vid Sommers (2005) syn på barnet som relativt kompetent. Då förskolan är en del av barns vardag är det viktigt att förskollärare kan bemöta och förhålla sig till denna komplexitet. Genom att bekräfta barn som beings intas ett synsätt där barn ses som kompetenta och viktiga att lyssna till och får då den respekt Korczak en gång drömde om. Genom att lyssna på barn kan ett barns perspektiv försöka närmas, samtidigt som förskollärare alltid ska ha ett barnperspektiv för ögonen.

2.2.2 Barnperspektiv och barns perspektiv

Hur synen på barn idag ser ut kan inte beskrivas utan att samtidigt beröra barnperspektiv och barns perspektiv. Förskolan är en kollektiv plats för barn, vilket innebär att såväl kollektiva som individuella behov hos barn ska tillgodoses (Halldén, 2007c). Inom barndomssociologin framstår det som viktigt att inta ett barnperspektiv, men lika viktigt att barn faktiskt själva får komma till tals i studier och sammanhang som rör dem (Prout & James, 1997).

I Sverige finns det en rad olika såväl statliga som kommunala inrättningar som ska värna för att barns behov ska tillgodoses på bästa sätt (Halldén, 2007c). Genom att makthavare försöker uppfylla barns behov intar de ett barnperspektiv där de med hjälp av sina egna antaganden utgår från vad de anser vara det bästa för barnen. Makthavare bör därför ha

barnperspektivet för ögonen i relation till att uppfylla konventionen om barnets rättigheter (Halldén, 2007c). I Sverige är barn främst föräldrars ansvar men det faktum att majoriteten ingår i en förskolekontext innebär att även förskolan behöver inta ett barnperspektiv i vad som är barns bästa. Genom att inta ett barnperspektiv försöker vuxna bedöma hur beslut och regler kan påverka barn, men även hur de kan antas gynna barns bästa (Halldén, 2007b). För att barns perspektiv ska bli synligt behöver dock barn själva få berätta.

Johansson (2003) beskriver att barns perspektiv inte kan tas av en vuxen, utan att vuxna endast kan närma sig ett barns perspektiv genom att involvera barn i olika sakfrågor. Ett synsätt kring barnperspektivet och barns perspektiv kan dock skapa motsättningar i det uppdrag förskolan har att fylla (Johansson, 2003). Halldén (2007b) belyser att barnperspektivet ofta används som ett samlingsbegrepp för både barnperspektiv och barns perspektiv när det kommer till samhälls- och politiska frågor som rör barn. Men samtidigt som perspektiven ibland används på ett felaktigt sätt samverkar dem till en diskussion som strävar efter att uppnå *barnets bästa*.

2.3 Makten över barnets bästa

För att på ett djupare plan kunna förstå och tolka såväl barnkonventionen (Utrikesdepartementet, 1990), som dagens syn på barn, behöver maktperspektivet belysas i relation till barns bästa. Emilsson (2008) såväl som Johansson (2003) diskuterar barnperspektivet och förmågan att inta ett barns perspektiv är något sammanhängande med lärares yrkeskompetens. Ansvaret för hur barns perspektiv närmas ligger helt hos den vuxne. För att lyckas med det krävs en lyhördhet inför vad barn visar och berättar, samtidigt som egna förgivet taganden ständigt måste utmanas (Emilsson, 2008). Det som kan uppstå problematiskt ur ett sådant perspektiv är huruvida det är möjligt att helt frånga sina egna antaganden samtidigt som barns uttryck ska beaktas. Trots att vuxna försöker frånga sina antaganden kan det ibland vara svårt att tillmötesgå det barn ger uttryck för.

Sommer (2005) belyser hur vuxnas livserfarenheter kan skapa en maktposition i förhållande till barnet där den vuxne står över barnet. Utifrån det uppstår en maktskillnad mellan individerna där den vuxne behöver tolka och förhålla sig till barnet på ett sätt som

motsvarar den kompetens den vuxne besitter. Johansson (2003) belyser även hon hur förmågan att inta ett barnperspektiv eller låta barns perspektiv komma fram ofta speglar ett maktförhållande mellan barn och vuxna. En fråga som förskollärare kan reflektera över är när makt vänds till något negativt och hur det i så fall påverkar barns bästa.

Barn ses idag kompetenta till att göra sin röst hörd och komma med åsikter. I och med detta får många barn därför vara med och bestämma kring beslut som tas i den egna familjen, men även i förskolans kontext (Sommer, 2005). Konventionen om barnets rättigheter (Utrikesdepartementet, 1990) fastställer en rad olika artiklar som ska göra det bättre för *alla* barn, oavsett om de själva får göra sin röst hörd i debatten eller ej. De beslut som rör barn ska beaktas utifrån *barnets bästa*, vilket innebär att en avvägning kan behöva göras i varje beslut vuxna tar kring barn. Att bedöma vad som är ett barns bästa kan skifta från situation till situation, samtidigt som förskollärare ska tillmötesgå *alla* barns bästa.

2.4 Teoretiskt perspektiv

För att på bästa sätt förstå forskningsområdet gällande barnkonventionen i förskolan kommer den barndomssociologiska teorin vara vägledande. Barndomssociologi intresserar sig för att studera barndom och den kontext barn lever i är de även medkonstruktörer av (Prout & James, 1997). Teorins funktion i föreliggande studie är att förstå barnkonventionen som en av dessa faktorer för barn som lever sin barndom nu. Vi har därför inte som avsikt att undersöka hur andra faktorer påverkar barns barndomsskapande utan fokuserar på barnkonventionens roll relaterat till förskolan. De begrepp studien lutat sig mot: *det kompetenta barnet*, *barnet som being och becoming* samt *barns perspektiv och barnperspektiv* har alla sitt ursprung i barndomssociologisk forskning, vilket ytterligare motiverar valet av teoretisk ansats.

2.4.1 Barndomssociologi

Med avstamp i en barnsyn där barn ses som kompetenta och som beings vill vi relatera till senare tids barndomsforskning, att barn är aktiva medkonstruktörer av sin egen barndom. Det innebär en syn på barn som formar och skapar en egen barndom skild från vuxnas erfarenheter av sin egen barndom (Corsaro, 2011; Prout & James, 1997). Forskare

som tillhör det barndomssociologiska fältet kallar det för ett nytt paradigm (Prout & James, 1997), vilket innebär ett helt nytt sätt att forska och se på barndom som fenomen. Prout och James (1997) ringar in de grundprinciper som barndomssociologin baseras på och vad som är nyckeln till det nya paradigmet att se på barndom. De menar att barndom ska förstås som en social konstruktion som uppstår i relation till specifika samhällsstrukturer och kulturella faktorer. Corsaro (2011) beskriver att barn i alla möten med andra människor tar med sig erfarenheter som de sedan tolkar och använder i ett nytt sammanhang. På så vis både bidrar och påverkar barn den kontext de befinner sig i. I likhet med det står James och Prout (1997) i sin mening med att barn både är konstruktörer av sin egen barndom, men även medskapare till förändring i den kultur de befinner sig i.

Prout och James (1997) poängterar att barndomens villkor alltid måste beaktas utifrån etnicitet, klass och könsroller vilket genererar en bild av barndomen, som även stämmer överens med Halldéns (2007a) beskrivning, mångtydig och under ständig förändring. Detta gör att en barndom inte kan vara universell och därmed inte densamma som någon annans. Tillsammans med andra barn och vuxna skapar barn en egen kultur som är unik för just de barn som lever i samma kontext, vilket gör barndomen värd att studera i sin egen form (Corsaro, 2011; Prout & James, 1997). På så vis går det att förstå vad barndomssociologer menar med ett nytt paradigm, nämligen att de bryter sig fria från tanken att barns utveckling ligger helt inom individen. Ett barn blir inom barndomssociologin därmed ett kompetent barn. Därför blir det nya paradigmet inte bara viktigt inom forskning, det blir även viktigt när det handlar om att förändra synen på barn (Prout & James, 1997). Ett synsätt likt barndomssociologi innebär i vår mening en barnsyn som stämmer överens med dagens förskola och synen på barn som kompetenta.

3. Metod och bearbetning

Studien är utförd i en medelstor stad i södra Sverige och innefattar intervjuer med fem legitimerade förskollärare. Empirin har samlats in med hjälp av fyra semistrukturerade intervjuer samt en skriftlig intervju. I kapitlet följer en redogörelse för studiens utformning, insamling samt analys och bearbetning av empiri. Inledningsvis kommer metodiska val beskrivas där insamlingsmetod och urval står i fokus. Kapitlet avslutas med etiska ställningstaganden samt en beskrivning av analysmetod och metodkritik.

3.1 Metodval

Studien har utgått från en kvalitativ ansats där semistrukturerade intervjuer använts som insamlingsmetod. Denscombe (2016) beskriver hur en kvalitativ ansats syftar till att komma åt utvalda personers uppfattningar, vilket därför stämt väl överens med studiens utformning och syfte. Studiens syfte har utgått från att undersöka förskollärares uppfattningar kring arbetet med barnkonventionen samt hur förskollärare resonerar kring begreppet *barnets bästa*. Med hänsyn till att ingen undersökning gjorts innan inkorporeringen kommer studien inte jämföra skillnader före och efter inkorporeringen. Studien har inte heller undersökt hur de faktiskt arbetar kring barnkonventionen då det inte varit relevant för studiens syfte, utan har endast fokuserat på förskollärares berättelser kring ämnet. I relation till studiens syfte bedömdes därför semistrukturerade intervjuer vara den lämpligaste insamlingsmetoden.

Då studien resulterade i fyra enskilda intervjuer och en skriftlig intervju har inget tvärsnitt kunnat göras av populationen. Denscombe (2016) beskriver att det är just studiens syfte som avgör hur viktigt ett tvärsnitt av populationen är, därför bedömdes det i studien inte som relevant att utföra ett tvärsnitt i relation till beskrivet syfte. Utifrån studiens syfte blev det heller inte relevant att utföra intervjuer i grupp då det var de enskilda personernas upplevelser vi ville komma åt. Om syftet varit att undersöka hur förskollärare faktiskt arbetar med barnkonventionen hade en längre tids fältarbete och observationer varit nödvändigt. I relation till studiens omfattning och tidsåtgång avgränsades studien därför till att endast undersöka hur förskollärare resonerade och upplevde arbetet. Även en kvantitativ ansats valdes bort, då en enkät med färdiga svarsalternativ inte skulle besvarat

forskningsfrågorna på ett önskvärt sätt. En intervju har dock skett med hjälp av ett skriftligt tillvägagångssätt, då en förskollärare endast hade möjlighet till en skriftlig medverkan. Därför fick ett beslut tas huruvida intervjun skulle uteslutas helt och således gå miste om värdefull empiri, eller att räknas med fast i en annan form. Utifrån förskollärarens intresse och med hänsyn till att ingen ytterligare transkribering skulle krävas togs därför beslutet att genomföra intervjun i skriftlig form. Förskolläraren i den skriftliga intervjun fick samma intervjufrågor som övriga, med möjligheten att själv skriva fram sina svar. Dock ska det poängteras att en skriftlig intervju inte går att jämföra med en fysisk, då möjligheten till att ställa följdfrågor helt uteblir vid skriftliga svar. Under analysen framkom det att den skriftliga intervjun gav mindre uttömmande svar, även om värdefulla aspekter för studien framkom.

3.2 Urval

Ett explorativt urval har gjorts med syfte att komma åt intressanta insikter i ämnet, eftersom barnkonventionen fortfarande är ett så pass utforskat område. Denscombe (2016) föreslår ett explorativt urval när det kommer till småskalig forskning med kvalitativ ansats och bygger därför inte på att redovisa hur någonting är för alla, utan hur något uppfattas för några. Denscombe (2016) beskriver dessutom att explorativt urval är vanligt, men även ett gynnsamt tillvägagångssätt i forskning som berör relativt utforskade områden. Urvalet har gjorts genom att endast innefatta legitimerade förskollärare, då de har det övergripande ansvaret för undervisningen i förskolan (Skolverket, 2018). Ett ytterligare kriterium var att förskollärarna skulle ha arbetat i minst två år för att kunna resonera om vad inkorporeringen inneburit för förskolan.

Tio förskolor i en och samma kommun kontaktades via e-post med en förfrågan om att delta i studien. Bifogat i brevet fanns ett missivbrev (bilaga 1) där studiens syfte och etiska ställningstaganden framgick. E-posten skickades till förskolornas rektorer som i sin tur tillfrågade sina förskollärare. Utifrån det anmälde fem förskollärare sitt intresse till att delta, vilket resulterade i att inget ytterligare urval behövde göras.

3.3 Intervjuer

Stukát (2011) beskriver att intervjuer är en av de vanligaste insamlingsmetoderna i forskning inom utbildningsvetenskap. Då studien utgår från en kvalitativ ansats föll det sig naturligt i relation till studiens syfte att använda intervjuer som insamlingsmetod. Studien bygger på fyra semistrukturerade intervjuer samt en skriftlig. Alla intervjuer har utförts enskilt där vi båda forskare samt en förskollärare i taget deltagit. Denscombe (2016) belyser även han att intervjuer är en lämplig metod för småskalig forskning, men även att enskilda intervjuer är den vanligaste formen. Då intervjuerna skett enskilt har förskollärarna haft möjlighet att utifrån varje fråga tala fritt kring sitt ämne och på så vis redogöra för sina resonemang. Med hänsyn till förskollärarnas relativt fria talutrymme har de muntliga intervjuerna fungerat som semistrukturerade, medan den skriftliga intervjun haft en mer strukturerad utformning.

Semistrukturerade intervjuer beskrivs som en intervjuform där respondenten får möjlighet att uttrycka tankar och åsikter inom ett förutbestämt ämne (Denscombe, 2016). Forskaren har därför ett ansvar att både vara flexibel i frågornas ordningsföljd, samtidigt som intervjuer ställer krav på forskaren att respondenten håller sig till ämnet så att sidospår undviks. Därför beskriver Denscombe (2016) att det är både lättare och smidigare att utföra just enskilda intervjuer istället för i grupp. Då studien syftade till att undersöka förskollärares resonemang var det heller inte relevant att intervjua förskollärare i grupp, utan fokus behövdes till varje enskild förskollärare.

Intervjuerna har utgått från sju intervjufrågor (bilaga 2) och ibland behövde ytterligare frågor ställas för att förstå förskollärarnas svar så utförligt som möjligt, vilket dock inte var möjligt i den skriftliga intervjun. Intervjufrågorna formulerades utifrån de forskningsfrågor studien avsett att undersöka. Stukát (2011) poängterar att intervjufrågorna noggrant behöver utformas så att ledande, värdeladdade ord och uttryck undviks, allt för att frågorna ska vara så konkreta och med så lite påverkan från forskaren som möjligt. Eftersom syftet varit att lyssna på förskollärarnas resonemang om hur de arbetar med barnkonventionen har det varit viktigt att frågorna utformats på ett sådant sätt att de skulle känna sig bekväma med att tala om ämnet.

3.3.1 Pilotintervju

Innan datainsamlingen påbörjades genomfördes en pilotintervju med syfte att undersöka intervjufrågornas kvalitet, beräkna ungefärlig tidsåtgång samt fungera som en övning i intervjurollen för oss forskare. Denscombe (2016) menar att en bra forskningsintervju bygger på att forskaren är uppmärksam och lyhörd för vad respondenten säger samtidigt som forskaren måste hålla samtalet till dess syfte. Med det i åtanke visade sig pilotintervjun vara en bra metod, vilket även Denscombe (2016) beskriver som en god start. Efter pilotintervjuns avslut framkom det att intervjufrågornas formuleringar inte gav svar på de forskningsfrågor som studien ställt. Det framkom även att två av intervjufrågorna gav ungefär samma svar. Det korrigerades genom att en av frågorna delades upp i två, samt att en fråga formulerades om för att få tillräckligt med empiri till att besvara de ställda forskningsfrågorna. Intervjun gav även en uppfattning om en tidsåtgång på ca 30 minuter.

3.4 Genomförande

Stukát (2011) framhäver att platsen för intervjun bör väljas med omsorg, så att alla inblandade ska känna sig trygga, samtidigt som intervjun ska utföras utan för mycket störningsmoment. Alla intervjuer genomfördes på förskollärarnas respektive arbetsplatser med hänsyn till ett tryggt och smidigt deltagande för dem. Intervjuerna delades upp mellan oss forskare så att ansvaret låg på en person i taget, samtidigt som vi båda forskare närvarade vid alla intervjuer. Därför stämmer tillvägagångssättet väl överens med såväl Stukát (2011) som Denscombe (2016), då de båda beskriver att det vanligaste förfarandet är att intervjuer sker mellan en forskare och en respondent. Att vara två deltagande forskare kan vara tidskrävande, men samtidigt värdefullt eftersom alla människor uppfattar och tolkar saker på olika sätt. En av förskollärarna fick efter önskemål intervjufrågorna i förväg, vilket kan ha påverkat de svar som framkom under intervjun. Detsamma gäller den skriftliga intervjun då även den förskolläraren haft tillgång till intervjufrågorna på förhand.

Varje intervju inleddes med att den ansvarige forskaren gick igenom studiens syfte och etiska ställningstaganden. Förskollärarna fick därefter skriva under en samtyckesblankett, vilket Vetenskapsrådet (2002) beskriver som en gynnsam arbetsgång. Förskollärarna fick

information om att ljudupptagning spelades in via mobiltelefon men att ljudfilen samma dag skulle flyttas till en för forskarna gemensam fil i en molntjänst, varpå ljudfilen raderades från mobiltelefonen.

Ansvarig forskare genomförde sedan intervjuerna och respektive intervju varade mellan 15 - 30 minuter. Den av forskarna som ej ansvarade för intervjun förde istället anteckningar kring begrepp och tankar som uppkom under intervjun. Efter respektive intervju samlades forskarna till en gemensam reflektion där de första tankarna bearbetades.

I genomförandet av den skriftliga intervjun e-postades intervjufrågorna tillsammans med missivbrev och samtyckesblankett till förskolläraren. Ett datum bestämdes då svaren och samtyckesblanketten behövde lämnas in till forskarna. Den skriftliga intervjun sparades sedan i sin helhet i forskarnas molntjänst för lagring av empiri, då de skriftliga svaren inte behövde någon ytterligare bearbetning eller transkribering.

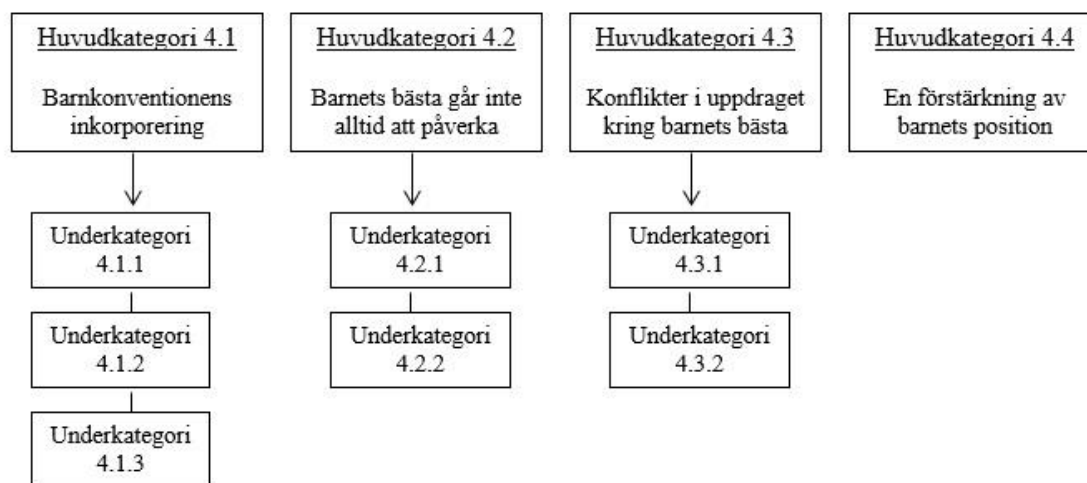
3.5 Analys och bearbetning av empiri

Efter avslutad insamling transkriberades ljudinspelningarna till text, vilket resulterade i 22 sidor dataskrivna text med Times New Roman 12p och 1,5 i radavstånd. Stukát (2011) beskriver att transkriberingsarbetet är en tidskrävande process, vilket blev märkbart även i föreliggande studie, samtidigt som transkriberingsarbetet gick smidigt då forskarna delade upp arbetet mellan sig. All insamlad empiri har utifrån ljudupptagningen transkriberats i sin helhet, med undantag för stycken då etiska aspekter ej kunnat uppfyllas och empirin bedömts som irrelevant för studien. I transkriberingen beskrivs inte kroppsspråk, vilket därför inte heller kommer framgå i resultattexten. De transkriberingar som skrivits ut har avidentifierats från personuppgifter och specifika dialektala uttalanden, vilka istället har översatts till korrekta ord. Därefter analyserades och kategoriserades transkriberingarna efter de olika kategorier som framkom.

Empirin analyserades utifrån likheter och skillnader (Dahlgren & Johansson, 2015) mellan förskollärarnas berättelser. Analysen skedde utifrån en deduktiv ansats vilket Fejes och Thornberg (2015) beskriver som ett tillvägagångssätt där forskaren utgår från

en specifik teori eller hypotes för att sedan undersöka om det stämmer i enskilda fall. Processens gång har varit som sådan att utgångspunkterna legat i en barndomssociologisk teori och studiens forskningsfrågor, som sedan analyserats i relation till den insamlade empirin. Forskningsfrågorna och de teoretiska begreppen: *det kompetenta barnet*, *barnet som being och becoming samt barnperspektiv och barns perspektiv* har därför varit i fokus under hela processen vilket vi menar lutat sig mot en deduktiv ansats.

Utifrån detta skapades fyra olika kategorier: *Barnkonventionens inkorporering*, *Barnets bästa går inte alltid att påverka*, *Konflikter i uppdraget kring barnets bästa* samt *En förstärkning av barnets position*. Kategoriseringen utfördes med hjälp av överstrykningspennor i olika färger där en färg motsvarade en kategori. 44 citat markerades och skrevs därefter in i datorn under olika underrubriker. Därefter behövdes en djupare genomgång av citaten varpå alla citat skrevs ut på papper, klipptes isär och underrubriker skapades. Citatens likheter och skillnader blev avgörande under kategoriseringsprocessen. 14 citat valdes bort i processen då de ej bidrog till att besvara studiens forskningsfrågor. De kategorier som framträdde är de som studien sedan utgått från och presenteras nedan i figur 1.

Figur 1. Synliggörande av resultat

3.6 Etiska aspekter

Liksom all forskning, har även denna studie krävt flera etiska överväganden. Utifrån de forskningsetiska principerna (Denscombe , 2016; Vetenskapsrådet, 2002) är det viktigt att alla respondenter känner sig trygga med sitt deltagande. Därför har alla förskollärarna fått lämna sitt skriftliga medgivande i samband med intervjustart. Den intervju som skett skriftligt har istället fotograferat sitt medgivande och bifogat det med intervjusvaren. De forskningsetiska principerna (Vetenskapsrådet, 2002; Denscombe , 2016) innebär att respondenter behöver kunna ta ställning till sitt deltagande genom att forskningens syfte tydligt presenteras. Då en första kontakt togs via ett missivbrev, där information om studiens syfte presenterades, hade förskollärarna tidigt i studien möjlighet att ta del av studiens syfte och etiska ställningstaganden. I brevet fick förskollärarna även information kring att de när som helst hade rätt att avbryta sitt deltagande, vilket överensstämmer med Vetenskapsrådets (2002) principer, men även med vad Denscombe (2016) beskriver som god forskningssed. I den inledande kontakten fick dessutom alla förskollärare information om att intervjuerna skulle dokumenteras via ljudupptagning och således lagras digitalt. Under studiens gång har empirin skyddats från obehöriga genom att de lagrats i en molntjänst som endast forskarna haft tillgång till. Dock har bedömande lärare och handledare alltid haft möjlighet att se den empiri som samlats in.

Att arbeta med konfidentialitetskravet har i studien varit viktigt. Alla förskollärare skulle känna sig trygga med att delta, utan att specifika platser eller namn skulle avslöjas. I praktiken innebar det att all empiri aidentifierats från personuppgifter och andra kännetecken. Ytterligare en etisk aspekt är att forskning ska bedrivas utan att någon kränkning sker, i studiens fall genom att vi forskare utformat frågor så att ingen förskollärare upplevde att yrkesrollen ifrågasattes eller kritiserades.

3.7 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet

I alla studier behöver forskare fundera på hur studiens kvalitet ska säkras (Stukát, 2011). Genom begreppen reliabilitet (tillförlitlighet) och validitet (trovärdighet) kan studien ta reda på hur syftet med studien uppnås på bästa sätt, men även förklara hur resultatet kan generaliseras utifrån den empiri som samlats in. Utifrån beskriven studie har metoden valts i förhållande till studiens syfte och forskningsfrågor. Insamlingsmetoden,

semistrukturerade intervjuer, har valts för att på bästa sätt svara på studiens forskningsfrågor. Då studien tagit sin utgångspunkt i en kvalitativ ansats handlar reliabiliteten om på vilket sätt frågorna ställts, om eventuella feltolkningar kunnat ske hos förskollärarna eller vilka yttre faktorer som kan ha påverkat det resultat som studien visat (Stukát, 2011). För att säkerställa att studien genomförts med en hög reliabilitet inleddes studien med en pilotintervju. Genom pilotintervjun synliggjordes brister i intervjufrågorna vilket bidrog till att frågorna formulerades om inför studiens insamlande. Att studien utförts på ett korrekt sätt, men även att insamlingsmetoden noga beskrivits genom antal deltagare, urval, utförande och intervjufrågor utgör därmed en grundläggande aspekt inom vetenskaplig forskning (Stukát, 2011).

För att studien ska kunna ha hög reliabilitet måste den dessutom ha en hög validitet (Stukát, 2011). Ordet validitet förknippas ofta med kvantitativ forskning, men Thornberg och Fejes (2015) beskriver att begreppet kan användas som en kvalitetssäkring även i kvalitativ forskning. En studie med hög validitet synliggörs genom att tillvägagångssättet och genomförandet noga beskrivs, varpå det framgår att studien verkligen undersökt det den syftar till att undersöka. Föreliggande studie har utgått från att ta reda på förskollärares uppfattningar och resonemang kring barnkonventionens inkorporering samt *barnets bästa*. Semistrukturerade intervjuer har därför varit en relevant metod i förhållande till studiens syfte. Studiens fem intervjuer kan dock inte bidra till ett generaliserbart resultat i en större massa, men kan ändå skapa en relaterbarhet för personer inom förskolans kontext.

3.8 Metodkritik

Alla studier bär på olika förutsättningar och förutfattade meningar då forskare närmar sig ett forskningsobjekt. Vid studiens start fanns det en medvetenhet, men även en farhåga hos oss forskare kring att förskollärarna inte skulle varit insatta i ämnet kring barnkonventionen och således göra det svårt att få till intervjuer. I relation till den pandemi som råder fanns det även en oro kring hur förskollärarna skulle förhålla sig till att genomföra fysiska intervjuer på respektive arbetsplats. Efter studiens genomförande kunde en tillbakablick dock berätta att dessa farhågor aldrig besannades.

Barnkonventionen som lag är relativt nytt för förskolan vilket kan ha bidragit till den istället positiva respons studien fått av förskollärarna. Dock går det anta att de förskollärare som medverkat själva valt detta då de haft ett intresse för barnkonventionen, vilket indirekt kan ha påverkat studiens resultat. Genom resultatet blev det nämligen synligt hur alla förskollärare varit mer eller mindre insatta i barnkonventionen och dess betydelse för barns bästa. Trots att alla förskollärarna på något sätt arbetat med barnkonventionen kan resultatet inte visa att alla gör det på alla förskolor. Dock har studiens syfte aldrig varit att generalisera, utan istället bidra med intressanta aspekter kring arbetet med barnkonventionen i förskolan. Eftersom syftet inte varit att ifrågasätta förskollärarnas arbete med barnkonventionen har det även varit viktigt att intervjufrågorna utformats på ett sådant sätt att de inte skulle känna sig obekväma att tala om ämnet.

Utifrån de medverkande förskollärarna genomfördes en intervju i skriven form. Att en intervju genomfördes utifrån en annan metod kan innebära både positiva och negativa aspekter. Positivt ur den aspekten att förskolläraren fick uttrycka sin åsikt trots att tid ej fanns för en intervju, men samtidigt negativt då vi som forskare ej kunnat ställa följdfrågor till de svar som lämnats. Det som också kan skilja de skriftliga svaren från de muntliga är att förskolläraren haft längre tid på sig att fundera över sina svar, medan de muntliga intervjuerna hade en mer avgränsad tid till sitt förfogande.

En av förskollärarna bad dock om intervjufrågorna i förväg för att känna sig bättre förberedd inför intervjun och kan därför liknas vid den skriftliga, då förskolläraren haft tillgång till frågorna under en längre tid än övriga. Att inte alla förskollärare fick denna möjlighet är något vi i efterhand reflekterat över och idag ställer oss kritiska till. Om denna aspekt spelat någon roll är omöjligt att säga i efterhand och ingen större värdering har lagts vid det i analysen. Då resultatet visade på liknande svar från alla förskollärarna är det tänkbart att tillgången till intervjufrågorna i förväg saknat betydelse för resultatet.

4. Resultat och Analys

Kommande kapitel kommer presentera studiens resultat utifrån de likheter och skillnader som framträtt mellan de olika förskollärarnas berättelser. Resultatet kommer presenteras utifrån de fyra kategorierna: *Barnkonventionens inkorporering*, *Barnets bästa går inte alltid att påverka*, *Konflikter i uppdraget kring barnets bästa* och *En förstärkning av barnets position*. Kategorierna kommer sedan presenteras och analyseras med underrubriker för att tydligt visa det resultat som framkommit. För att lättare förstå de presenterade citaten och den analyserade texten kommer varje förskollärare beskrivas med ett fingerat namn. Förskollärarna kommer från olika förskolor, belägna i både innerstad och landsbygd inom samma kommun. I resultatet kommer det inte framgå vilken av förskollärarna som svarat via skrift respektive muntlig intervju.

Citat innehållande [...] betyder att delar av texten tagits bort för att bättre lyfta fram förskollärarens poäng och svar på fråga. Citat som börjar eller slutar med ... innebär att text tagits bort innan eller efter det aktuella citatet för att endast presentera det som är relevant. Citat som innehåller ... i mitten innebär att förskolläraren tar en paus och tänker efter.

De personer som ingår i studien är följande: Beatrice, Johan, Johanna, Kerstin och Malin.

4.1 Barnkonventionens inkorporering

Studien har syftat till att belysa hur förskollärare upplever och resonerar kring arbetet med barnkonventionen, därför kommer följande avsitt presentera hur förskollärare upplever det aktuella läget, men även arbetet med barnkonventionen tillbaka i tiden.

4.1.1 Barnkonventionen är inget nytt

I analysen av de resultat som framkom blev det tydligt att förskollärarna inte såg barnkonventionen som ett nytt fenomen, samtidigt som en ökad medvetenhet kring konventionen framkommit under de senaste åren. Nedan presenteras Johans uttalande som förstärker det faktum att arbetet pågått under en längre tid.

Johan: Vi säger att det är fyra fem år sedan då ungefär så låg det här i faggorna. Och då hade vi en liten sån här föruppstart och sen så känns det som att vi på nåt vis lyfte det, så att jag kan väl säga att det har inte varit något sånt här tvärt kast nu när det kom, det är inte så att det bara hoppade upp på oss. [...] nej, inte den där liksom att shit nu måste vi förändra här...

Johan belyser därmed att en förändring skett i förskolan men att förändringen inte skett över en natt i och med inkorporeringen. Han fortsätter sedan med att berätta hur verksamheten alltid haft barnkonventionen i tankarna, men att det funnits en omedvetenhet i hur den ska användas.

Johan: Man kan väl säga såhär att den har ju alltid funnits med och det är inget nytt egentligen så den har ju alltid funnits med, och den har alltid nämnts sådär och det är ju ingen som liksom har motarbetat den. Det är ju inte det utan det är kanske omedvetenhet om vissa saker såhär som har gjort att man kanske inte har jobbat så aktivt med den innan. [...] Det har blivit tydligare markerat att det ska vara ett barnperspektiv, barnens bästa ska komma i detta.

Att förskolan länge präglats av barnkonventionen är Johan inte ensam om att beskriva. Även Malin lyfter hur barnkonventionen funnits med i tankarna i olika utsträckning.

Malin: Alltså förskolans tradition har ju alltid arbetat mot barnkonventionen, det finns liksom inskrivet mellan raderna mycket i läroplanen så att jag tycker det är bra det blev lag för det visar att vi faktiskt rätt så många jobbar utefter barnkonventionen.

Genom citat från både Johan och Malin går det se hur tankarna blir entydiga då båda påvisar att arbetet pågått en längre tid. Malins citat beskriver däremot att verksamheten redan arbetat med barnkonventionen genom den läroplan förskolan har. Dock är det inte endast i barngruppen som förskollärarna sett en skillnad, det som främst framträtt i majoriteten av intervjuerna är hur inkorporeringen påverkat de kollegiala diskussioner som ägt rum på de arbetsplatsträffar som varit både innan och efter inkorporeringen. Johanna beskriver här hur just arbetsplatsträffar varit centrala.

Johanna: Nu har det ju legat mer till grund för vår APT att ta upp och faktiskt skriva ner att målformulera i hur vi jobbar kring detta. Det är den förändringen som har blivit eftersom vi redan tidigare jobbade väldigt mycket med det här.

Även Johanna lyfter det faktum att barnkonventionen redan innan inkorporeringen varit något som utgjort en naturlig del i förskolan. Utifrån det resultat som här presenterats går

det därför tydligt se att barnkonventionen präglat förskolan under en längre tid, samtidigt som inkorporeringen faktiskt inneburit en viss förändring för förskolans kontext. Trots att verksamheten i sig ännu inte påverkats nämnvärt, framträder en bild genom citaten som faktiskt påvisar hur inkorporeringen bidragit till en ökad diskussion i förskolan. Utifrån de citat som presenterats ovan går det att se både skillnader och likheter mellan förskolorna de representerar. Skillnader i hur de uttrycker sig, men en likhet i att de redan arbetat med barnkonventionen.

4.1.2 Ökad diskussion i förskolan

Som Johanna var inne på i citatet ovan har inkorporeringen av barnkonventionen inneburit en ökad diskussion i förskolans verksamhet. Nedan kommer därför citat presenteras från ytterligare tre förskollärare för att belysa att det faktiskt skett en ökning av de kollegiala samtalen på mer än en förskola.

Kerstin: Det känner jag nog på nåt sätt att det har kommit mer de sista åren att man pratar mer om det [...] det har nog börjat påverka och ifall det är barnkonventionen eller inte som har gjort att man börjat prata mer om det, det kan jag faktiskt inte svara på.

Beatrice: Den skillnad jag upplevt är att vi nu mycket oftare pratar om och diskuterar vad barnkonventionen är och innebär för barnens del.

Malin: Vi tar det succesivt liksom vi behöver verkligen gå på djupet så vi har kollegiala samtal om samma ämnen i hela området just för likvärdigheten också mellan förskolorna.

I citaten framgår det hur kollegiala samtal skett på flera olika nivåer. Dels kollegor emellan, dels genom olika arbetsplatsträffar och mellan olika förskolor. Genom att diskussioner skett på flera olika plan i syfte att belysa och bearbeta barnkonventionen kan vi ana en strävan efter att barnkonventionen faktiskt ska få en ännu viktigare betydelse i förskolan. När förskollärare börjar samtala och reflektera kring barnkonventionens betydelse blir det dessutom tydligt hur barnkonventionen ses som ett komplement och en förstärkning till läroplanen istället för något betungande.

4.1.3 Förstärkning

I och med barnkonventionens inkorporering skapades ytterligare ett styrdokument att förhålla sig till. Förskollärarna har synliggjort en positiv bild av barnkonventionen i förhållande till sitt uppdrag som förskollärare. Flertalet av förskollärarna upplever att barnkonventionen går hand i hand med förskolans läroplan, vilket därmed skapar mer tyngd till den läroplan verksamheten ska utgå från. Kerstin beskriver nedan just hur barnkonventionen ses som en förstärkning.

Kerstin: Jag tycker mer att barnkonventionen förstärker egentligen läroplanen. Det känns egentligen som en fördel att den kommer för det är egentligen mycket saker vi jobbar med i läroplanen som förstärks av barnkonventionen så att det blir egentligen att vi får lite mer tyngd till det vi arbetar med, att man har bara inte ett dokument att hänvisa till utan man har faktiskt två, detta är lag också.

I citatet ovan beskriver Kerstin att barnkonventionen ger mer tyngd till det som står i läroplanen, det faktum att barnkonventionen blivit lag innebär därför att lagen står över den läroplan förskolan har. Vidare beskriver Kerstin hur barnkonventionen hänger samman med förskolans läroplan, men att förskollärare generellt behöver bli bättre på att använda begrepp kopplat till barnkonventionen och att faktiskt referera till den och inte endast till läroplanen.

Kerstin: Men som sagt så känner jag också att den går så hand i hand med vår läroplan, vi jobbar med det egentligen men vi behöver börja använda dom här begreppen och börja referera till barnkonventionen i vår verksamhet och att man för diskussioner just vad har barn faktiskt rätt till [...] och då blir det ju förstärkt också om man möter på där förskolorna har en åsikt och kanske föräldrarna en annan åsikt så kan man ha styrka ifrån att plocka upp detta och ha den i ryggen så att det förstärker.

Kerstin beskriver inte endast att barnkonventionen förstärker den pedagogiska verksamhet som förskolan bedriver, hon kopplar även samman det till kontakten med vårdnadshavare. Som förskollärare kan det utifrån resultatet upplevas som en lättnad att ha ett styrdokument som inte endast gäller förskolan, utan är gällande för hela samhället att luta sig mot i olika diskussioner. Malin är inne på samma spår då hon beskriver hur de även tidigare arbetat med barnkonventionen, men helt enkelt inte benämnt det som ett rättighetsarbete.

Malin: Jag tror det är där det svåra är för vi gör det redan men vi inte tänkt tidigare att det är barnkonventionen på det sättet som att vi jobbar med barnets jag och identitet, att de har rätt till sina namn, de äger sig själva och har ett ansvar och får lov att vara delaktig i demokrati och allting, men vi har inte benämnt det som barnkonventionen innan. Men nu är det nytt för det är också nytt för oss [...] det blir ju ett resultat för oss också. Kan vi se det tydligare i slutet av detta året hur vi har jobbat ihop det?

Malin lyfter ytterligare en aspekt i ämnet, nämligen att arbetet med barnkonventionen mer konkret är något nytt även för förskolans personal. Efter att konventionen blivit lag lyfter Malin hur barnkonventionen kan hjälpa dem att synliggöra resultat. Malin poängterar dock att det är först till årsskiftet som det faktiskt går att se om någon skillnad skett i utvärderingen av verksamhetens resultat. En strävan efter att bli bättre framstår därmed som något alla förskollärare uttryckt, även om viljan att förändra inte alltid är möjlig.

4.2 Barnets bästa går inte alltid att påverka

I relation till *barnets bästa* finns det många faktorer som spelar in för att det ska bli så bra som möjligt för alla barn, det finns dock vissa aspekter som inte är lika lätta att påverka, vilket visade sig vara en tydlig likhet i svaren från förskollärarna.

4.2.1 Ekonomiska och politiska aspekter

Kommunala förskolor styrs och påverkas utifrån politiska beslut och budgetar. Förskollärarna beskriver att arbetet ibland kan kännas svårt att utföra i relation till de beslut som fattas då de inte har möjlighet att påverka mer än nämnvärt. Kerstin beskriver här hur barns bästa kan komma i konflikt med ett flertal olika faktorer som alla är svåra för just förskolans personal att påverka.

Kerstin: Barnets bästa kan hamna i konflikter med andra faktorer och ibland är det faktorer som vi kan påverka och ibland är det faktorer vi absolut inte kan påverka. Barnets bästa kan hamna i konflikter med ekonomi, ekonomi i kommunen, hur stora barngrupperna är, hur personaltätheten är, där vi inte kan påverka mer än som alla andra genom valet.

Här beskriver Kerstin att politiska beslut och ekonomi i kommunen kan få konsekvenser för barns bästa. Här framkommer det även att barngruppens storlek och personaltätethet har en relevant betydelse i relation till *barnets bästa*, vilket även Malin beskriver i sin berättelse.

Malin: Vissa saker kan vi kanske inte göra vad som är barnets bästa för vi blir, a men ni måste klara detta, vi fattas jättemycket personal och för barnets bästa kanske inte detta är optimalt. Men vi får inte stänga förskolan heller och säga vi har inte tillräckligt med folk för barnets bästa.

Malin lyfter inte endast personalfrågan, hon drar det ett steg längre och menar att förskolan inte kan stänga bara för att barns bästa inte kan uppnås. Utifrån aspekten *barnets bästa* går det diskutera vad som faktiskt är det bästa för dem i olika sammanhang. Johanna är inne på en likande reflektion då hon beskriver att verksamheten har svårt att tillgodose tillsynsbiten på grund av barnantalet, vilket kan hamna i konflikt med barns bästa.

Johanna: Sen är man ju rätt så maktlös i det här att bestämma barnantal för att kunna [...] säkra till hundra procent och tillsyns biten och den är tuff och jag känner ju faktiskt att vi har alltså för stora barngrupper. [...] situationen hade kanske sett annorlunda ut om vi hade haft mindre barngrupper, för det är många att va.

Johanna lyfter barngruppens betydelse, men även att personalens närvaro är en avgörande faktor för barnens tillsyn och säkerhet. Även Kerstin lyfter barngruppens storlek i relation till personalfrågan då hon beskriver följande:

Kerstin: Totalt önskescenario hade ju varit att man hade verkligen tittat mer på barnens bästa och inte tittat bara på ekonomi som man gör idag och försöker gömma saker bakom och så säger man, ja men har man bara hög kompetens hos personalen så kan det liksom, då löser allting sig om man inte ser faktiskt hur det verkligen är att man behöver finnas där i lite mindre grupper och hinna se individerna och hinna och sitta och lyssna och prata med dom.

I likhet med Malins citat går det ana en likande inställning från Kerstin, att personalen ska hantera barngruppen oavsett vad som händer. Kerstin uttrycker dessutom att det ofta försvaras med hög kompetens hos personalen. Johan förklarar vidare att beslutsfattare

inte endast kan ta beslut baserade på ekonomiska och politiska aspekter, utan även väga in vilka konsekvenser det kan få för barnen.

Johan: Man kan inte alltid ha det ekonomiska argumentet, man kan inte alltid ha det politiska, man måste också våga ta vara på och nämna det liksom att det här beslutet är kanske negativt för barnen.

I citatet framträder en önskan om att ta vara på barns perspektiv i beslut som fattas. Trots att förskolan ofta är en kommunal verksamhet som styrs av olika beslut innefattar verksamheten barn. Utifrån det perspektivet, men även genom barnkonventionens roll behöver barns röster lyftas fram i flera olika frågor. Resultatet visar att förskollärarna förväntas lösa många svåra situationer då barngrupperna beskrivs som stora. Det är dock inte bara barngruppen som beskrivs som utmanande, i resultatet framträder det även att förskollärare kan hamna i situationer där de blir känslomässigt engagerade.

4.2.2 Barnrättsperspektiv

Utifrån analysarbetet framträder en bild av hur barnrättsliga beslut direkt kan påverka barn i förskolan. Besluten kan vara känslomässiga att förhålla sig till och som förskollärarna i studien beskriver blir ett barnperspektiv viktigt. Johan beskriver nedan hur många frågetecken i olika beslut bidrar till ett känslomässigt engagemang.

Johan: Det finns juridiska hinder för vad man faktiskt får göra som hindrar barnens bästa [...] man kan bli väldigt känslomässigt engagerad och det är för många om, om man ska tycka att det blir ett bra beslut. Man tänker herregud hur ska det sluta.

Citatet är beskrivet utifrån de tillfällen då socialen har kopplats in angående något barn. Just barns bästa och deras rättigheter är något som lyfts från tre av de fem förskollärarna. Johanna berör här anmälningsplikten i förhållande till att se barns bästa.

Johanna: ...vi ska se till att varje barn mår bra liksom o att man i så fall har anmälningsplikt också och om det är så att det inte skulle vara så i hemmet.

I citaten från Johanna går det se hur förskollärarna i dessa fall tar ett barnperspektiv då de agerar utifrån vad som bedöms vara barns bästa. Kopplat till Johans citat går det förstå att förhållandet till barns bästa kan bli känslomässigt. Även Beatrice berör frågan men

från ett annat håll. I Beatrice berättelse handlar det mer om en oförståelse mellan olika parter då de försöker ta ett barnperspektiv, men att det kan vara svårt då alla ser på en sak utifrån olika perspektiv.

Beatrice: Ofta hamnar vi i en konflikt om barnets bästa när vårdnadshavare eller chefer inte ser samma sak som vi pedagoger eller vill se det vi från förskolan berättar. När man har svårt för att mötas och prata om vad barnet behöver och när utomstående har svårt för att se saker ur barnets perspektiv och diskussionen ofta kommer att handla om något annat än just barnets perspektiv, är oftast den svåraste situationen som uppkommer när barnets bästa riskerar att komma i andra hand.

Utifrån beskrivna citat går det att skönja ett mönster. Det är tydligt att förskollärarna försöker inta ett barnperspektiv för att försvara barns rätt i olika frågor som rör barn. Resultatet som beskrivits ovan visar hur beslut kan påverka *barnets bästa* utifrån såväl politiska och ekonomiska grunder som i kollegiala tyckanden.

4.3 Konflikter i uppdraget kring barnets bästa

Förskolan behöver anpassas och formas utifrån de politiska beslut som fattats, men även anpassa verksamheten efter den budget de tilldelats. Förskolan bygger på olika arbetslag där alla kollegor behöver visa hänsyn både till varandra och till barnen. Eftersom vissa beslut och förutsättningar inte går att påverka, visar studien att förskollärare ibland behöver lägga fokus på vad de faktiskt kan påverka och förändra, både i relation till varandra, till barnen och till vårdnadshavare.

4.3.1 Kollegor emellan

Något som framkom under analysarbetet var hur kollegor emellan kan ha olika åsikter kring hur barns bästa kan uppfyllas på bästa sätt. Samtidigt som de ser en styrka i varandra kan det även skapa vissa konflikter och tyckanden som på sikt kan påverka barnen. Malin lyfter här betydelsen av att se sakfrågor utifrån sin profession och inte utifrån sitt privata tyckande.

Malin: Vi kan ju alltid påverka hur vi i våra arbetslag och hur vi ser i huset hur vi samtalar, vad vi tycker är barnets bästa [...] man får lägga det på en professionell...det får inte komma in det här privata tyckandet och relationella som man kanske kopplar till ens personlighet utan man får koppla det till sitt ledarskap som pedagog.

Samtidigt som Malin framhäver att det är viktigt att egna åsikter får stå tillbaka för professionen, lyfter Johan att det trots allt är en vanlig företeelse bland kollegorna.

Johan: Det händer nästan varje dag, men varje vecka att man hör uttalanden som grundar sig i personalens egen skolgång, ens egen föräldraroll eller hur man själv har blivit fostrad, alltså det är mycket där och där ligger ju mycket i det här gamla.

Utifrån Johans citat ovan går det att få en förståelse för det Malin berättar, att barns bästa kan värderas olika bland kollegorna.

Malin: Det kan ju va såna saker att för oss kan vissa grejer vara så självklara, det kan va starka röster och det kan också va kollegor som tycker mycket och tycker på ett sätt och tycker på ett annat sätt. Att varför har man inte riktiga kläder till exempel. [...] ja men då kan man tänka vidare att ja men nej de måste ju fixa det här till barnet, för barnets bästa här det är att det har ordentliga kläder, den ska inte frysa och så tar vi ut extra kläder för vi tänker ju då föräldrarna, har de råd? Finns det ekonomi till det?

Hur förskollärare och annan personal förhåller sig till sina egna åsikter kan alltså enligt citatet ovan få konsekvenser för barns bästa. Om det finns en medvetenhet hos pedagogerna att alla familjer har olika förutsättningar att uppfylla förskolans ”önskemål” går det också förstå att alla pedagoger kommer bemöta det på olika sätt. Som Malin beskriver går det ur en synvinkel att se det som föräldrarnas ansvar att tillhandahålla kläder så att barnen får en bra vistelse på förskolan i de aktiviteter som erbjuds. Ur en annan synvinkel beskriver Malin även en medvetenhet kring att alla familjer inte har ekonomiska möjligheter att köpa kläder och att förskolan då kan låna ut extrakläder. På så sätt tillgodoses *barnets bästa* och barnet kan ändå delta i förskolans aktiviteter.

Ett annat exempel Malin berättar om är de tillfällena då förskolan har teamträffar för personalen och avdelningarna turas om att ta hand om barnen. Under teamträffarna får de yngsta barnen byta avdelning vilket vissa barn upplever som jobbigt.

Malin: ...och dom som kommer upp, en del tycker att det är jättejobbigt, är det verkligen barnets bästa? Som man tänker småbarnsavdelning sådär som tryggheten och anknytningen blir väldigt drabbad i det, samtidigt som: är det barnets bästa att vi har våra teamträffar? Där är en konflikt mellan kollegor.

Resultatet visar på att det kan vara problematiskt att bemöta en kollega som tycker annorlunda. Som Malin berättar är teamträffar någonting som ska främja barns bästa långsiktigt, samtidigt som det kan kännas fel kortsiktigt. Som förskollärare kan det därför vara svårt att inta ett barnperspektiv i dessa frågor när uppfattningar om barns bästa skiljer sig åt. Kerstin belyser även hon att det kan vara problematiskt att se till barns bästa då kollegor har olika uppfattning.

Kerstin: Barnens bästa kan också påverkas av att man har olika åsikter, vad är barnets bästa? För det är inte heller sådär enkelt, jag kanske tycker detta är barnens bästa men du kanske tycker något annat är barnens bästa, vad är egentligen... ja... det är väldigt mycket tolkningsfråga där som säkert kan behöva diskuteras rätt mycket när man hamnar i dom situationerna för där är inte sånt där enkelt svart på vitt svar. Det kan va både med kollegor och med föräldrar, det liksom...ja...för vi har olika perspektiv som vi går in i det med.

Genom citatet från Kerstin kopplas alla citat som är presenterade i detta område samman. Alltså är det svårt att koppla från sitt eget tyckande, samtidigt som förhållningssättet ska vara professionellt. Kerstin berör dock hur diskussionen i dessa lägen kan vara det avgörande då vi belyser olika aspekter från olika perspektiv. Även om förskollärare strävar efter att uppnå barns bästa, beskriver Kerstin att olika perspektiv står bakom professionen när det kommer till kollegor och vårdnadshavare.

4.3.2 Vårdnadshavare tycker annorlunda

Studiens resultat visar att både förskollärare och vårdnadshavare ser situationer utifrån olika perspektiv. Ett svar som framträdde i majoriteten av intervjuerna handlade om sömnen och rätten till vila på förskolan. Förskollärarna beskriver att det är ett typiskt exempel på när olika åsikter hamnar i konflikt med varandra. Kerstin beskriver nedan hur frågan behöver belysas ur flera perspektiv för att vara rättvis.

Kerstin: Om man då tar föräldraperspektivet kontra förskolepersonalperspektivet, ja då kanske vi ser barnets bästa hur det ska fungera här under dom timmarna det är här. Och då kan man ju ta en sån sak som när dom inte ska vila och vi ser att barnet behöver för att orka med dagen här men föräldrarna tycker att nej då blir det jättejobbiga kvällar. Där har vi olika synsätt dom ser ju utifrån sitt perspektiv hemifrån och vi ser utifrån detta perspektivet.

Även Johanna lyfter just hur det är olika perspektiv som bidrar till diskussioner kring vad som är bäst angående barns sömn.

Johanna: Om man tittar på föräldraperspektivet att vi står på oss här för barnets bästa och ibland så sen har man ju inte den makten, en förälder är ju alltid en förälder. Sen kan vi försöka påvisa barnets bästa i vissa lägen som till exempel sömn och såhär. Barnet behöver de här antalet timmarna sömn och föräldrarna då säger att då somnar det inte på kvällen och det är ju en väldigt på tapeten faktiskt och de delarna behöver de ju, mat och sömn för att må bra. [...] jag upplever ju att barn nu förtiden ska sluta sova mycket tidigare och att man drar in att nu blir det bara en halvtimme alltså nej det funkar inte i vår verksamhet och det är inte barnets bästa heller att ryckas upp när man precis har... men visst sen är det föräldrarna som har det sista ordet, men kan försöka påvisa och kämpa för barnets bästa ändå.

Utifrån citatet från Johanna är det flera aspekter som behöver tas i beaktning när det gäller att tillmötesgå vårdnadshavare i olika frågor. Det blir tydligt hur Johanna här vill ta ett barnperspektiv och visa på vikten av att barn behöver sömnen på förskolan för att må bra under dagen. Samtidigt beskriver hon att vårdnadshavare tycker kvällarna blir jobbiga om barnet sovit på förskolan samt att kravet på att sluta sova kryper allt längre ner i åldrarna. Johanna hänvisar till att det är föräldrarna som har det sista ordet men att förskolan kan kämpa för barns rätt till sömn utifrån vad som är *barnets bästa*. Citaten ovan lyfter frågan om sömn genom att påvisa att det handlar om olika perspektiv att se saken ifrån.

4.4 En förstärkning av barnets position

Något som alla förskollärare varit överens om är det faktum att barnkonventionen är barnens och mellan raderna i analysen går det förstå hur förskollärarna utstrålar en barnsyn som vill barns bästa och ser barn som kompetenta. Johan problematiserar dock det kompetenta och självständiga barnet här nedan.

Johan: Vi jobbar väldigt mycket med att göra dom självständiga och sådär men jag tänker att det kanske går långt ibland, det kanske inte är barnets bästa alltid [...] man jobbar upp en bild av självständighet och att dom kan mycket och det är jättebra och det är ingenting emot det, men alltså tillslut kanske det blir att man helt plötsligt har lastat över för mycket på barnen då är det inte barnets bästa.

Johan ger uttryck för att det inte är självklart att förskolan alla gånger handlar rätt när det handlar om att göra barn självständiga. Johan beskriver dock att det ibland kommer till en gräns då barns bästa inte längre tillgodoses genom att förskollärare gett dem ett för stort ansvar. Att se barn som självständiga och kompetenta innebär att man som förskollärare har en medvetenhet kring när självständigheten kan vändas till något negativt, samtidigt som att se barn som kompetenta handlar om att närma sig barns eget perspektiv. Johan fortsätter sedan med ett exempel som berättar att barns delaktighet är en naturlig del i förskolan men problematiserar samtidigt om barns röst verkligen får någon effekt.

Johan: Här är det ingen konstigt att man, vi ska ändra om här ute och ändra om vid gungorna och att vi först och främst frågar barnen. Det är rätt så självklart nu här, allt har ju följts åt men det har ju klart en koppling till barnkonventionen men det har ju pågått under en längre tid och det är ju såklart inspirerat av barnkonventionen och det här att man öppnar upp för att barnens åsikter ska tas hänsyn till. Nu är det mer som att vi är så duktiga vi släpper in barnen alltså det är för att vi ändå är kvar i att vi vet ju ändå bäst, men de kan ju få vara med.

Johan beskriver det som att barns röst lyssnas in, men att vuxna ändå tycker sig veta bättre än barnen. Beatrice i sin tur beskriver även hon hur barns röster är en naturlig del i förskolan och att det är något viktigt som förskolan alltid behöver sträva efter att förstå.

Beatrice: Vi måste lyssna in barnen trots att de i våra verksamheter oftast är unga och kanske inte kan prata så mycket ännu men göra vårt bästa för att lyssna in deras tankar.

Beatrice avslutar sitt citat med att förskollärare behöver göra sitt bästa för att närma sig barns tankar och på bästa sätt tolka och förstå dessa. Genom ett förhållningssätt likt det som beskrivs i citatet ovan, sker ett närmande av barns perspektiv och innebär därför ett sätt att höja barns röst i förskolan. På så sätt går det ana en bild av förskolan där inte endast vuxna trots allt vet bäst utan att barn blir lika viktiga. Hur förskollärare på bästa sätt kan förstärka barns röster och deras position kan ske på flera olika sätt.

Avslutningsvis ska två citat beskrivas som berör hur barnkonventionen behöver brytas ner och anpassas till barnen. Kerstin beskriver här hur arbetet med barnkonventionen behöver belysas med ett större fokus.

Kerstin: För att kunna se att där sker en utveckling behöver man ta den där ficklampan och lysa på något litet. Och nu har man börjat lysa mer på detta och då har man lite det mer i fokus hela tiden och ser det på ett annat sätt. [...] man har börjat prata om dom här begreppen mer men jag tror vi har en bra väg att gå också för att nå ut till alla i förskolan med det.

Kerstin beskriver hur arbetet påbörjats och att förskolan får ta ett litet steg i taget. Kerstin lyfter även att begreppen har börjat diskuteras mer i förskolans kontext. Malin är inne på samma spår då hon beskriver hur man behöver bryta ner arbetet i mindre delar för att kunna förmedla det till barnen.

Malin: Man måste alltid bryta ner det, som nu har vi ett fokus att vi jobbar med barnet och jaget [...] jag har rätt till mina egna tankar, jag har rätt att tycka vad jag tycker [...] vi kan ju börja i det lilla, vi ska börja här i det lilla att veta att de äger ett namn, man har det, du har rätt så ingen får kalla dig någonting annat för du har ett namn.

Malin berättar här ovan att de arbetar med barnkonventionen på barns nivå. Att arbeta med barnkonventionen i förskolan och sträva efter att utgå från barns bästa är inte alltid lätt, men när barn får möta begrepp som Kerstin var inne på och veta att det finns rättigheter även för dem, kan barnkonventionen få en naturlig plats i förskolans fortsatta arbete.

4.5 Sammanfattande analys av resultat

Efter att ha analyserat studiens insamlade empiri framträdde ett resultat som visade att barnkonventionen i förskolan inte är något nytt fenomen. Förskollärarna berättade hur de länge arbetat med barnkonventionen tillsammans med barnen, men att inkorporeringen ändå satt sina spår. En följd av inkorporeringen beskrivs vara de ökade diskussionerna som skett såväl innan som efter inkorporeringen vid årsskiftet. Att förskolorna redan innan inkorporeringen märkt av de ökade diskussionerna i arbetslagen och kollegor emellan kan därför härledas till att förskolan och samhället ännu mer skulle förberedas inför barnkonventionens inkorporering.

Trots att förskollärarna känt av de ökade diskussionerna har det inte varit självklart att alla kollegor arbetar på ett likvärdigt sätt. När det handlar om artikel 3 och *barnets bästa* visar studien att många åsikter kan stå i konflikt till varandra, vilket ofta grundar sig i att man ser saker utifrån olika perspektiv. Det är inte bara olika åsikter som beskrivs, utan även kommunens ekonomi lyfts fram som en bidragande faktor till att konflikter i relation till barns bästa kan uppstå.

Trots att åsikterna ibland går isär beskriver förskollärarna hur synen på barn är viktig. Förskollärarna lyfter fram att de måste lyssna på barnen och göra deras röst hörd, vilket kan liknas vid en syn på barn som kompetenta. Resultatet visar att förskollärare ibland kan hamna i en maktsituation där barns åsikter lyssnas på, men att det inte får någon effekt, då vuxna ibland anser sig veta bättre än dem trots allt. Att barn då inte blir lyssnade på kan analyseras i relation till att vuxna ser på barn likt becoming. Att barn får vara med och framföra sin åsikt lyfter förskollärarna dock som viktigt, vilket även visar hur barns perspektiv kan bli synligt och att förskollärarna faktiskt ser på barn likt beings. Det kan dock bli problematiskt när det handlar om att barn ibland får för mycket ansvar i processen att skapa självständiga barn. Vad som är barns bästa är därför ingen lätt sak att bestämma enligt förskollärarna, men resultatet visar att de alla har *barnets bästa* för ögonen och samverkar för deras bästa, även om det ibland är en svår balansgång.

5. Diskussion och reflektion

Utifrån studiens forskningsfrågor: *På vilket sätt upplever förskollärare att arbetet i verksamheten påverkats efter barnkonventionens inkorporering?* samt *Hur resonerar förskollärare kring begreppet barnets bästa kopplat till artikel 3?* och resultat kommer här en resultatdiskussion följa där teori och litteratur sätts in i sitt sammanhang. Utifrån diskussionen kommer forskningsfrågorna besvaras. Den första forskningsfrågan kommer besvaras under rubrik 5.1 samt delvis under 5.4. Den andra forskningsfrågan kommer besvaras under rubrik 5.2 samt 5.3. Utifrån resultatets fyra huvudkategorier kommer diskussionen beröra en kategori åt gången, för att avslutas med en summerande reflektion och framtidsaspekter.

5.1 Barnkonventionen är inget nytt, men har ändå skapat en skillnad i förskolan

Inför studien fanns det en farhåga kring att förskolan inte skulle ha märkt av inkorporeringen av barnkonventionen. Resultatet visar dock två sidor av samma mynt, barnkonventionen har varit aktuell under en längre tid, samtidigt som diskussionerna ökat sedan inkorporeringen. Efter att barnkonventionen ratificerades av Sverige 1990 har dokument, myndigheter och lagar bearbetats och anpassats för att stå i linje med barnkonventionen (Skolverket, 2019; Quennerstedt, 2019b). Det faktum att läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) såväl som Skollagen (SFS 2010:800) redan utformats för att stämma överens med barnkonventionen (Utrikesdepartementet, 1990) kan vara en logisk förklaring till att förskollärarna faktiskt inte upplevt någon större förändring i samband med inkorporeringen.

Det finns dock en aspekt i vilken inkorporeringen kan ha påverkat verksamheten. Nästan alla förskollärare i studien berättar nämligen att diskussionerna kring barnkonventionen och *barnets bästa* ökat de senaste åren. Leviner (2018) beskriver hur arbetet med inkorporeringen varit en lång process i samhället, vilket enligt förskollärarna stämmer överens med det arbete som pågått under en längre tid i förskolan. De ökade diskussionerna går även relatera till det Vamstad (2016) beskriver som skett i Norge, nämligen att diskussionerna varit viktiga främst innan inkorporeringen. Utifrån det menar

vi att likheter fanns mellan Sverige och Norge innan inkorporeringen, men hur det blir på längre sikt vet vi ännu inte.

En annan aspekt är det faktum att förskollärarna beskriver barnkonventionen (Utrikesdepartementet, 1990) som ett komplement och en förstärkning till läroplanen (Skolverket, 2018) som förskolan ska utgå från. Något förskollärarna lyfter är att barnkonventionen faktiskt står beskriven i läroplanen genom såväl hela värdegrundsarbetet som i citat:

Förskolan ska spegla de värden och rättigheter som uttrycks i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska därför utgå från vad som bedöms vara barnets bästa, att barn har rätt till delaktighet och inflytande och att barnen ska få kännedom om sina rättigheter. (Skolverket, 2018. s.5)

Förskollärarna uttrycker att mycket av det arbete de tidigare utfört nu upplevs som tydligare kopplat till barnkonventionen. Som citatet från läroplanen beskriver ingår även delaktighet och inflytande i barnkonventionen vilket kan vara något många förknippar med ett rättighetsarbete. Resultatet visar därmed inte bara en medvetenhet, det visar även att dokument och lagar är implementerade med konventionen om barnets rättigheter redan innan inkorporeringen blev verklighet.

Arbetet i förskolan upplevs därför inte av studiens förskollärare som förändrat efter inkorporeringen när det kommer till undervisningen av barn, utan det som varit den stora förändringen är istället de ökade diskussionerna. På sikt kan diskussionerna stärka medvetenheten och kompetensen hos personalen. Trots att förskollärarna uttrycker att barnkonventionen (Utrikesdepartementet, 1990) skapat en tyngd till läroplanen (Skolverket, 2018), beskriver de att arbetet ibland blir komplext och konfliktfyllt. Leviner (2018) skriver att många röster höjts genom åren ifråga om lagen verkligen skulle få någon funktion samt att den skulle anses som svårtolkad. Även Quennerstedt (2019b) beskriver hur arbetet med barnkonventionen många gånger upplevs som svårarbetat, vilket föreliggande resultat både bekräftar och dementerar genom förskollärarnas svar. Alltså finns det en komplexitet kring att arbeta med barnkonventionen, men ofta handlar det om att kollegor eller vårdnadshavare ser saken ur olika perspektiv.

5.2 Förskolan försöker men kan inte påverka allt

Förskolans möjlighet att förändra går hand i hand med de politiska beslut som fattas i kommunen där förskolan verkar. Detta kan liknas vid vad Lundy, et al. (2013) beskriver när det handlar om olika länders inkorporering, alla gör det efter bästa möjliga förutsättningar, vilket i vår studie kan översättas till att även förskollärare gör så gott de kan utifrån de förutsättningar som åligger.

Förskollärarna är tydliga i sina svar kring att barngruppens storlek och personaltäthet har en avgörande betydelse för i vilken utsträckning barns bästa kan tillgodoses. I den inledande fasen av studien var detta inte en av utgångspunkterna hos oss forskare. Resultatet har därmed bidragit till att studien berört ytterligare ett perspektiv där ekonomiska och politiska faktorer skapar en problematik för förskollärare att uppfylla sitt uppdrag utifrån läroplanen (Skolverket, 2018), om hänsyn samtidigt ska tas till *barnets bästa*. Utifrån läroplanen (Skolverket, 2018) ska förskolan även sträva efter att barn får en vistelse som anpassas efter såväl tillfälliga behov som vistelsetiden på förskolan. Om förskollärare då ska tillgodose en stor barngrupps individuella behov samtidigt som personalbortfallet tidvis är stort, skapas en balansgång där förskollärarna menar att barns bästa kan komma i konflikt med ekonomi.

Undervisningen i förskolan ska utgå från beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund (SFS 2010:800; Skolverket, 2018). Som förskollärare har man därmed ett uppdrag att undervisningen ska vara likvärdig och anpassad efter varje barn. Därför måste förskollärare frångå egna åsikter, vilket de beskriver inte alltid skett, för att kunna leva upp till professionen. Alla beslut och förhållningssätt måste därmed tas med en välavvägd balans mellan erfarenhet och vetenskap. Trots att förskollärare har sin profession att luta sig mot är de fortfarande olika personer med känslor. Därför är det också oundvikligt att känslor stundvis kommer in i yrket och engagerar, vilket förskollärarna beskriver kan ske när socialen kopplas in. Att bli känslomässigt engagerad behöver dock inte vara negativt, det visar på en medmänsklighet och en omsorg i professionen. Det viktiga i detta är att förskollärare agerar på ett professionellt sätt enligt de yrkesetiska principerna (Läraryrket, 2001) och använder det känslomässiga engagemanget till att inta ett barnperspektiv, lyfta barns rättigheter och värna om det som är barns bästa.

5.3 Barnets bästa värderas utifrån olika åsikter

Flera förskollärare beskriver att det kan finnas många åsikter om vad som är barns bästa. Förskollärarna belyser att barns bästa ses utifrån olika perspektiv vilket såväl Emilson (2008) som Johansson (2003) beskriver. En förmåga att inta ett barnperspektiv handlar om en yrkeskompetens där ett aktivt handlande blir avgörande (Emilson, 2008). När det handlar om att inta ett barnperspektiv eller olika åsikter mellan vuxen och barn är det lätt att maktperspektivet kommer in i bilden (Johansson, 2003). I förskolan arbetar förskollärare och annan personal som alla besitter olika livserfarenheter, vilka ofta sätter den vuxne i en maktposition över barnen (Sommer, 2005). En av förskollärarna (Johan) beskriver hur vuxna släpper in barnen, men att många har mentaliteten att de ändå vet bättre än barnen, vilket kan liknas vid det Sommer (2005) beskriver. Som Johan berättar låter förskollärare ofta barn berätta sin åsikt, men om åsikten inte stämmer överens med den vuxnes resonemang är det ofta barns röst som får stå tillbaka, vilket indirekt speglar vuxnas barnsyn. Såväl läroplanen (Skolverket, 2018) som barnkonventionen (Utrikesdepartementet, 1990) beskriver rätten till att få uttrycka sin mening och att få inflytande i den mån som är möjlig. Därför ligger det på förskollärares profession att försöka närma sig barns perspektiv (Johansson, 2003) och faktiskt låta barns röst få en verklig mening. Om barn får uttrycka sig, men aldrig får gehör för det som uttrycks går det ändå diskutera i vilken mån barn framstår som kompetenta, men även i vilken mån barn faktiskt ges inflytande i förskolan.

Förmågan att se till barns bästa handlar alltså inte om att veta bättre än barnen. Ofta kommer barns bästa att skapa en diskussion mellan kollegor samt med vårdnadshavare, där åsikterna inte alltid är överens. Förskollärarna berättar hur kollegor emellan ibland har olika åsikter kring vad som är barns bästa. En bedömning av detta måste därför ske från situation till situation, samtidigt som beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund (SFS 2010:800; Skolverket, 2018) ska finnas med i åtanke. Då forskningen är relativt outvecklad inom barnkonventionens relation till förskolan kan det påverka lärares möjlighet att inta ett vetenskapligt förhållningssätt när det kommer till att arbeta med barns rättigheter i förskolan. Quennerstedt (2019a) utförde innan inkorporeringen en studie som delvis berör förskolan, vilket är ett steg i rätt riktning för att uppmärksamma rättighetsarbetet i förskolan. Men Quennerstedts studie påvisar också hur just

rättighetsarbetet i förskolan kan vara problematiskt, vilket även förskollärarna i föreliggande studie ger uttryck för.

I föreliggande resultat framkom det även att diskussioner kring *barnets bästa* inte endast förs kollegor emellan utan även med vårdnadshavare. En utmärkande kategori hos förskollärarna är diskussionen med vårdnadshavare angående barns sömn. En förskollärare (Johanna) beskriver hur hon upplever att barn idag slutar sova i allt tidigare ålder. Ser vi till läroplanens (Skolverket, 2018) skrivningar går det finna att barn i förskolan har rätt till en trygg tid på förskolan som anpassas efter varje individs behov, oavsett ålder. Samtidigt ska förskolan bidra till ett bra samarbete med hemmet (Skolverket, 2018), vilket gör att relationer behöver underhållas och värnas om. Johanna uttrycker även att vårdnadshavare har det sista ordet, men att förskollärare försöker hålla fast vid barnperspektivet i dessa frågor och försöker göra det bästa för barnen. Förskollärare kan inte frånsäga sig ansvaret att inta ett barnperspektiv, men som Johanna beskriver strävar de efter att närma sig barns perspektiv. Som Johansson (2003) problematiserar kan vuxna aldrig helt inta ett barns perspektiv, endast närma sig det, vilket Johanna ger uttryck för sker i diskussioner med vårdnadshavare.

5.4 Ett barn i tiden

Genom de intervjuer studien bygger på går det finna att varje förskollärare strävar efter att se varje barn, möta varje barn och göra det som bedöms vara det bästa för dem, såväl kortsiktigt som långsiktigt. Förskollärarna ger uttryck för att beslut som kan upplevas fel i stunden ändå kan vara barns bästa i längden. Barn ses idag som kompetenta och Sommers (2005) begrepp, det relativt kompetenta barnet kanske bäst kan sammanfatta den bild som faktiskt speglas av barnen genom förskollärarnas svar. Förskolläraren (Johan) ger uttryck för hur förskolan strävar efter att göra barn självständiga, men att det kanske inte alltid är det bästa för dem. Som ett relativt kompetent barn blir barn utmanade men utan krav på att klara allt själva. Som förskollärare behöver det därför finnas en medvetenhet om detta och det Johan menar kan vara en viktig insikt för flera förskollärare då det visar en ödmjukhet inför det egna förhållningssättet. Efter våra år på förskolläraryrket har vi upplevt vikten av att granska och rannsaka sitt eget agerande och reflektera över vilka konsekvenser ens handlande kan få. Därför är det Johan

uttrycker något som är viktigt att ha i åtanke. Att se barn som kompetenta är därför inte bara ett förhållningssätt som ska gynna barns utveckling, det är även ett synsätt som sätter krav på förskolläraren i barns närhet.

I förskollärarnas berättelser upplevs det som en förutsättning att inta ett barnperspektiv i de beslut som fattas och att låta barn själva berätta och framföra sitt eget perspektiv (barns perspektiv). Att se barn som kompetenta genom att lyssna in deras åsikter hänger samman med att se barn som beings, samtidigt som barn ständigt utvecklas, vilket även vuxna gör (Halldén, 2007d). Utifrån ett sådant synsätt kan barn ses som både beings och becomings parallellt (Halldén, 2007d), vilket därmed överensstämmer med Sommers (2005) bild av barn som relativt kompetenta. Hur begreppet det kompetenta barnet hänger samman med barnkonventionen kan ju då te sig en aning svårbegripligt. Utifrån studiens resultat klarnar dock bilden en aning då förskollärarna gång på gång lyfter fram barnperspektivet och barns rättigheter som något självklart. Förskollärarna som deltagit i studien såg alla arbetet med barns rättigheter som något viktigt och självklart, frågan är hur det påverkar barn under sin barndom när förskollärare eller beslutsfattare inte anser detsamma. Utifrån barndomssociologin (Corsaro, 2011; Halldén, 2007a; Prout & James, 1997) är barndomen en viktig tid i barns liv, vilket innebär att tiden även är viktig att studera i sin egen form. Att se barn som både beings och becomings är därför ett synsätt som står i linje med studiens teoretiska utgångspunkt.

Genom att se på barn som en person med rättigheter, framställs en förskola som stämmer överens med Korczaks (2011) texter. Trots att han levde för snart 100 år sedan har hans syn på barn idag fått större relevans än någonsin. I takt med att barnkonventionen inkorporerats har arbetet med barnkonventionen i förskolan alltså tagit samma riktning. Idag lyfter barnkonventionen (Utrikesdepartementet, 1990) tillsammans med läroplanen (Skolverket, 2018), förskolan till en arena där barn står i centrum ännu mer än tidigare. Resultatet visar inte endast att arbetet förstärkts, det visar även att arbetet med barnkonventionen och barns rätt ibland blir både motarbetat och påverkat av olika faktorer. Trots det, är alla förskollärarna eniga om att barnkonventionen är barnens och att den ska göra det bättre för dem.

5.5 Avslutande reflektion

Efter att arbetet med studien kommit till sin slutfas har nya tankebanor väckts. Utifrån förskollärarnas resonemang framkommer en bild av ett självständigt barn som förskolan strävar efter, samtidigt som vi ifrågasätter om det alltid är rätt väg att gå inom förskolepedagogik? Kanske är det så att barn behöver känna att de klarar saker själva, men ansvaret hos förskollärare går inte att bortse ifrån. Det är förskollärarna som bär ansvaret för barns undervisning och utveckling i förskolan, därför behöver varje beslut även i fortsättningen tas med hänsyn till vad som anses vara *barnets bästa*. Studien väcker därför följande frågeställningar som kan bidra till forskning i framtiden: är det alltid barns bästa att vara självständiga? och hur kommer barn som växer upp idag påverkas och präglas av barnkonventionen som lag? Hur framtiden kommer se ut kan vi inte veta något om ännu, inte heller vilken effekt inkorporeringen kommer innebära på längre sikt.

För oss har det varit intressant att undersöka förskollärares resonemang kring arbetet med artikel 3 i barnkonventionen, som berör *barnets bästa* (Utrikesdepartementet, 1990). Förhoppningen med studien har varit att belysa förskollärares upplevelser kring arbetet med barnkonventionen samt deras resonemang kring *barnets bästa*. Studien visade vilka problemområden som kan uppstå i arbetet, men även vilka fördelar inkorporeringen inneburit. Med studien vill vi därför inspirera till ett fortsatt intresse för barnkonventionen i förskolan, där *barnets bästa* alltid ska stå i centrum.

Referenser

- Barnrättighetsutredningen (2016). *Barnkonventionen blir Svensk lag* (SOU 2016:19). Stockholm: Socialdepartementet.
- Corsaro, W. A. (2011). *The sociology of childhood*. 3. uppl., Thousand Oaks: Pine Forge Press.
- Dahlgren, L. O. & Johansson, K. (2015). Fenomenografi. I Fejes, A. & Thornberg, R. (red.) *Handbok i kvalitativ analys*. 2. uppl., Stockholm: Liber, ss. 162-175.
- Denscombe, M. (2016). *Forskningshandboken- För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 3. uppl., Lund: Studentlitteratur.
- Ekman, Å. (2020). *Barnets rättigheter -barnkonventionen i förskolan*. Stockholm: Gothia Fortbildning.
- Emilson, A. (2008). *Det önskvärda barnet - Fostran uttryckt i vardagliga kommunikationshandlingar mellan lärare och barn i förskolan*. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet, 2008. <http://hdl.handle.net/2077/18224>
- Fejes, A. & Thornberg, R. (2015). Kvalitativ forskning och kvalitativ analys. I Fejes, A. & Thornberg, R. (red.) *Handbok i kvalitativ analys*. 2. uppl., Stockholm: Liber, ss. 16-43.
- Halldén, G. (2007a). Barndomssociologi och möjligheten av ett psykosocialt perspektiv. I Halldén, G. (red.) *Den moderna barndomen och barns vardagsliv*. Stockholm: Carlsson Bokförlag, ss. 25-40.
- Halldén, G. (2007b). En institutionaliserad barndom eller rum för relationer. I Halldén, G. (red.) *Den moderna barndomen och barns vardagsliv*. Stockholm: Carlsson Bokförlag, ss. 164-173.
- Halldén, G. (2007c). Inledning. I Halldén, G. (red.) *Den moderna barndomen och barns vardagsliv*. Stockholm: Carlsson bokförlag, ss. 9-24.
- Halldén, G. (2007d). Omsorgsbegreppet och bilden av barnet. I Halldén, G. (red.) *Den moderna barndomen och barns vardagsliv*. Stockholm: Carlsson Bokförlag, ss. 60-80.
- Halldén, O. (2011). Piaget - Kunskap som meningsskapande. I Forssell, A. (red.) *Boken om pedagogerna*. 6. uppl., Stockholm: Liber, ss. 131-151.
- Johansson, E. (2003). Att närma sig barns perspektiv - Forskares och pedagogers möten med barns perspektiv. *Pedagogisk Forskning i Sverige*, 8(1-2), ss. 42-57.
ISSN: 1401-6788
- Key, E. (1996). *Barnets århundrade*. Stockholm: Informationsförlaget.
- Korczak, J. (2011). *Barnets rätt till respekt*. 4. uppl., Stockholm: Natur och Kultur.

- Larsson, T. (2011). Ellen Key - Valfrihetspedagogen. I Forssell, A. (red.) *Boken om pedagogerna*. 6. uppl., Stockholm: Liber, ss. 73-100.
- Leviner, P. (2018). Barnkonventionen som svensk lag -En diskussion om utmaningar och möjligheter för att förverkliga barns rättigheter. *Förvaltningsrättsliga tidsskrift*. (2), ss. 287-311. ISSN: 0015-8585
- Lundy, L.,Kilkelly, U. & Byrne, B. (2013). Incorporation of the United Nations Convention on the rights of the child in Law- A Comparative Review. *International journal of Children´s rights*, 21(3), ss. 442-463. DOI:10.1163/15718182-55680028
- Läraryrkesförbundet (2001). *Yrkesetiska principer för lärare*.
<https://www.lararforbundet.se/artiklar/yrkesetiska-principer-for-larare>
[2020-09-09].
- Lärarnas riksförbund (2001). *Yrkesetik för lärare- etik och etiska principer ger dig stöd i lärarrollen*. <https://www.lr.se/stod--rad/for-dig-som-larare/yrkesetik-for-larare>
[2020-08-27].
- Pramling Samuelsson, I. & Asplund Carlsson , M. (2014). *Det lekande lärande barnet i en utvecklingspedagogisk teori*. 2. uppl., Stockholm: Liber.
- Prout, A. & James, A. (1997). A New Paradigm For The Sociology of Childhood? Provenance, Promise and Problems. I Prout, A. & James, A. (red.) *Constructing and Reconstructing Childhood - Contemporary Issues in the Sociological Study of Childhood*. 2. uppl., London: RoutledgeFalmer, ss. 7-33.
- Quennerstedt, A. (2019a). *Att undervisa om barns mänskliga rättigheter i förskolan och skolan -Utbildningens syften, innehåll och arbetsmetoder*, Örebro: Örebro Universitet.
- Quennerstedt, A. (2019b). Projektets syften och inramning. I Quennerstedt, A. (red.) *Att undervisa om barns mänskliga rättigheter i förskolan och skolan - Utbildningens syften, innehåll och arbetsmetoder*. Örebro: Örebro universitet, ss. 9-32.
- SFS 2010:800 *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Skolverket (2018). *Läroplan för förskolan*. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket (2019). *Barnkonventionen i skolan*.
<https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/barnkonventionen>
[2020-04-16].
- Sommer, D. (2005). *Barndomspsykologi - Utveckling i en förändrad värld*. 2. uppl. Stockholm: Liber.
- Stukát, S. (2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Svenska Akademien (2020). *Svenska Akademiens ordböcker*. www.svenska.se [2020-10-01].

Säljö, R. (2011). L.S. Vygotskij - Forskare, pedagog och visionär. I Forssell, A. (red.) *Boken om pedagogerna*. 6. uppl., Stockholm: Liber, ss. 153-177.

Thornberg, R. & Fejes, A. (2015). Kvalitet och generaliserbarhet i kvalitativa studier. I Fejes, A. & Thornberg, R. (red.) *Handbok i kvalitativ analys*. 2. uppl., Stockholm: Liber, ss. 256-278.

UNICEF (2018). *Vad betyder det att barnkonventionen blir svensk lag?*. Stockholm: Unicef. <https://unicef.se/rapporter-och-publikationer/vad-betyder-det-att-barnkonventionen-blir-svensk-lag> [2020-09-15]

UNICEF (2020). *Hur många länder har skrivit under barnkonventionen?*. <https://unicef.se/fragor/hur-manga-lander-har-skrivit-under-barnkonventionen> [2020-04-16].

Utrikesdepartementet (1990). *FN:s konvention om barnets rättigheter* (SÖ 1990:20). New York, 20 November, 1989. <https://www.regeringen.se/49b764/contentassets/8caaeabf49834f16aa52df2108837b2d/fns-konvention-om-barnets-rattigheter-so-199020> [2020-09-15]

Vamstad, J. (2016). *Fördelar och nackdelar med att inkorporera barnkonventionen -en jämförande studie av internationella erfarenheter*. Stockholm: Ersta Sköndal högskola.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> [2020-04-17].

Bilagor

Bilaga 1: Missivbrev med samtyckesblankett

Till Deltagare i forskningsstudien
Barnets Bästa – En kvalitativ studie kring barnkonventionen i förskolan
2020-09-10

Information om projektet Barnets Bästa -En kvalitativ studie kring barnkonventionen i förskolan med försäkran om samtycke

Detta är en förfrågan om ditt deltagande i en studie kring ämnet barnkonventionen i förskolan. Vi vill uppmärksamma dig på att allt deltagande är frivilligt och att du har rätt att avbryta ditt deltagande när som helst. Vi är två studenter som under hösten 2020 läser sista terminen i förskolläraryrket vid Högskolan Kristianstad. Studien genomförs som en del av vårt självständiga arbete (Examensarbete) och kommer att publiceras i en examensuppsats.

Då barnkonventionen blev svensk lag i januari 2020 vill vi undersöka hur verksamheten präglats av den nya lagen, hur resonerar förskollärare kring barnkonventionen och hur diskuterar verksamheten *barnets bästa*? Studien kommer bygga på ett fåtal intervjuer med legitimerade förskollärare som arbetat minst två år, för att på så sätt kunna föra en diskussion kring *före* och *efter* att barnkonventionen blivit svensk lag. För att delta i studien behöver ni som förskola inte bedriva ett aktivt arbete kring barnkonventionen idag, utan alla svar är lika viktiga för oss, oavsett arbetssätt idag. Vår förhoppning är dock att intervjun ska kunna inspirera till ett fortsatt arbete och samtal i förskolan kring barnkonventionens betydelse.

Varje intervju beräknas ta ca 30 minuter. Vi som studenter kan ta oss till er förskola eller möta upp på annan lämplig plats. Vi är flexibla och kan anpassa tiden efter vad som fungerar med verksamheten. Vi önskar få intervjua en förskollärare från er förskola vid

ett tillfälle under v 39. Intervjun kommer spelas in via ljudupptagning för att sedan transkriberas. Studien kommer registreras på Högskolan Kristianstad i enlighet med lagen om hantering av personuppgifter (GDPR). All empiri kommer hanteras varsamt och endast bedömande lärare, handledare på högskolan samt vi studenter kommer ha tillgång till materialet. Alla personuppgifter kommer anonymiseras och andra namn och platser kommer användas i uppsatsen så att alla som deltar i studien förblir anonyma. Efter att examensarbetet godkänts kommer arbetet publiceras offentligt på databasen DiVa.

Vi önskar svar om ditt samtycke till medverkan senast Tisdag 15 september för att ha möjlighet att bestämma en tid för intervju.

Dina frågor är välkomna och du kan kontakta oss på:

Mathilda Munding: mathilda.munding0031@stud.hkr.se

Emelie Nilsson: emelie.nilsson0142@stud.hkr.se

Vår handledare på Högskolan Kristianstad är:

Ann Steen: ann.steen@hkr.se

Samtycke till deltagande i studien

- JA, jag har läst informationen och samtycker till att delta i studien**

- JA, jag samtycker till att ljud spelas in i samband med studien**

Datum .....

.....

Deltagares Namnteckning

.....

Namnförtydligande

Bilaga 2: Intervjufrågor

Genomgång av studiens syfte och de etiska ställningstagandena.

- Innan vi börjar hade det varit intressant att höra vad du känner till om barnkonventionen?

Barnkonventionen har sedan årets start blivit till svensk lag och väldigt lite forskning har gjorts om vilka effekter/konsekvenser det fått i förskolans kontext.

- Hur ser du på att barnkonventionen blivit lag i relation till ditt uppdrag eftersom det blivit ytterligare ett styrdokument att förhålla sig till?
- Har ni arbetat med barnkonventionen i barngruppen och i så fall hur?
- Upplever du att verksamheten påverkats sedan barnkonventionen blev lag och i så fall hur?

I artikel 3 så står det: ”Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.”

Vi har utifrån den artikeln fokuserat på orden *att alla åtgärder som rör barn ska bedömas utifrån barnets bästa*.

- Hur resonerar du kring artikel 3 och *barnets bästa* kopplat till ditt uppdrag?
- I vilka situationer kan *barns bästa* hamna i konflikt med andra faktorer? (till exempel vårdnadshavare, gruppen, rutiner, uppdraget och kollegor)

Så en vision om framtiden,

- Vilken effekt skulle du önska att barnkonventionen fick för framtiden?